

Тетяна Фролова

Сію дикої груші

Поезії

Львів
Видавництво «Край»
2005

У
Ф 91

Видавничий редактор *Ірина Цельняк*
Обкладинка *Івана Василенького*

Ф $\frac{4702600202}{99}$ Без оголошення
ISBN 966-547-184-8

© Тетяна Фролова,
2005

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Скажіть, чи Ви пили сік дикої груші? Ні, не з грушок, а з дерева, з дички. Щоб так, як ото весною ласують березовим соком... Щоб з дикої груші! Не пили, кажете? І я не пила. Отакої! А чому ж тоді книжку так назвала — „Сік дикої груші”? Бо уявила собі смак того соку, що нікому і ніколи не прийшло б в голову ним поласувати. Терпкий, мабуть, і кислий — аж щелети зводить. Як життя. І прохолодний. Та мені чомусь здається, що я пила б і пила б його, не відриваючись, нахильці, з якогось слоїка чи кухля... Ні, краще з глиняного кухля, такого ж жорсткого, як той сік, сік дикої груші, первозданний, як само життя. Скажете: не пила того соку ніколи, а фантазує. Може й так, маєте рацію. Але ж на те я й поетеса, щоб бачити світ не зовсім так, як його бачать інші, або бачити й те, чого інші не бачать. От я й назвала так збірку своїх поезій — „Сік дикої груші”. А що? Як на мене, то назва цілком пристойна, хоча може й трохи дивна. А спробуй-но того соку! І таки мушу колись я його спробу-

вати, того соку з дикої груші з простого глиняного кухля.

Бачити світ... це не для мене. Власне, не зовсім для мене. Бо я сліпа. Очима я не можу побачити сонце, небо, квіти і дику грушу. Очима — ні. Я світ бачу серцем, всім своїм єством, вбираю його, причащаюся від його краси і за все дякую Богу: і за квітку, і за травину, за пташиний спів і за те, що я здатна все це відчутти, немов і справді побачити.

„Сік дикої груші” — це моя дев'ята поетична збірка. Ще є казки, проза. Що найбільше люблю? Не знаю. Це, як для матері, кожна дитина однаково дорога. Коли пишеться книжка, то хочеться її якнайскорше донести до читача. А вже потім, як пройде час, починаю шукати в цій книжці недоліки. І головне — знаходжу! І картаю себе за них. Та досконалим є тільки Бог, а ми, люди, завжди маємо прагнути до досконалості. А що з того виходить... Та про те колись, іншим разом. Спершу почитайте вірші. Адже вірші — це сповідь поета: що тішить і що болить, каяття чи відчай безнадії, — все у віршах. Спогад і любов, гріх і... Все те, що властиве

людині. Тільки не кожна людина вміє про те сказати віршами. Та якщо людина вміє вірші сприймати, пропускати крізь своє серце, тоді така людина теж поет. Отже... „СІК ДИКОЇ ГРУШИ”.

Чомусь не хочеться нічого про себе писати, особливо сухих біографічних даних. Ні, це зовсім не таємниця. Але хіба це так важливо, коли я народилася і скільки мені років, коли і який вуз я закінчила?.. От де саме я народилася — це дуже важливо. То скажу, що народилася я на Тернопіллі, у селі Білозірка, де найсмачніша в світі вода, найлагідніші вітри і найсолодші грушки... Росла і вчилася у Львові. Тут живу і зараз. У Львові народилися три мої сини і всі мої книжки. А де росте та дика груша з терпким і прохолодним соком? А мабуть-таки десь між Львівською і Тернопільською областями. Бо на Тернопіллі мій дім і у Львові мій дім. От і груша та мусить мати розгалуження... Як моя доля.

ПОСІЮ СЛОВО

А все це тії кобзарі

*Якби не тії кобзарі,
якби не їх сумнії думи,
то може б скніли ми в задумі
аж до прийдешньої зорі.
Не стали б вольними людьми,
не витили б холодні роси
і думали б, що ми — не ми,
а може й справді малороси.
І що поет — то не поет,
що рідного нема в нас слова,
що наша мова — то не мова —
малоросійський діалект.
А все це тії кобзарі.
Такого наробили шуму,
так заспівали нашу думу,
що аж почули угорі.
І хоч у Бога безліч справ,
він кинув погляд свій звисока
на край наш — й Тараса-пророка
на Україну нам послав.*

*Вже вкотре я читаю „Кобзаря”.
Перегортаю — і читаю знову...
Ні, не згаса Шевченкова зоря,
не тратить сенсу його мужнє слово.
Читаю, плачу і молюся Богу,
а потім гордо плечі розпрямлю.
Нема на світі вічного нічого,
крім віщого Тарасового слова
й землі тієї, що я так люблю.*

Помаранчева хвиля

1. Помаранчевою хвилею
осінь відплива.
Проти сили стали силою
за свої права.
У містечку у наметовім
пісня в груді б'є,
а у серденьку поетовім
хвиля виграє.
Ой, ти, хвиле помаранчева,
молоді літа!
Сумніватися не навчена
молодь золота.
В перемогу свято віриться
в днях її трудних.
Хто наважиться, насмілиться
стати проти них?
Небезпека диха зброєю,
зорить із-за чат.
Називатимуть героями
хлопців і дівчат.
А народ пливе, мов річкою,
й не зникає слід.
Помаранчевою стрічкою
перев'яжем світ.
Обв'ємо миром-згодою
в рідному краю
закошичену свободою
молодість свою.
Всеодно ми переможемо,
бо такі вже ми:

бути мусимо і можемо
вільними людьми.
Помаранчевими квітами
зацвіла земля.
Доведемо всьому світові,
що
„Лавра вища від Кремля”,
що
„разом нас багато,
нас не подолати”.

2. Помаранчевий Київ, немов карнавал.
А за рогом чига небезпека.
Хтось пістоля в глибинах кишень заховав,
хтось багнета готує здалека.
Ні, не все так спокійно у нашім краю,
ні, не все поєдналося в пісні.
Зазіхнув хтось на волю твою і мою
і приховує наміри злісні.
Йде нещадна, підступна, смертельна війна
за права і за нашу свободу.
І на карті стоїть помаранчевий світ
й неподолана воля народу.
І не стримати нас, бо настав такий час,
помаранчевий рух не спинити.
Україна жива! Будем наші права,
будем волю свою боронити.

3. Скотилася зірка і впала.
Пропала? Чи ще не пропала?
Вона закотилась у нетрі,
щоб руки знайшли її теплі.
Рукам не дістатись ледачим,

*а тому, хто з серцем гарячим.
Бо зірку небесну хто має,
ніколи поразки не знає.
Скотилася зірка і впала.
Пропала? Ні-ні, не пропала.
Упала вона недалечко,
в наметове впала містечко.
Була недосяжно і близько,
взялась помаренчевим блиском,
щоб стати напрочуд ясною
короною чи булавою.*

Висію пісню

*Висію пісню у землю.
А тільки що вродить — побачимо.
А може, це все надаремне — і сили,
і голос затрачено.
Я благаю вас, я молю,
і, повірте, не випадково:
доспівайте пісню мою,
докажіть недоказане слово.
Хай воно над землею дзвенить
і завітне калиною в лузі —
в ту хвилину, в ту саму мить
буду з вами, брати мої й друзі.
З пісні народиться сила,
з сили воскресне завзяття,
іскра мала запалила
в серці велике багаття.
Пісня моя, наче промінь,
збудить поснулих на чатах.
Буде у бурі і громі
ніжним акордом звучати.
Пісня моя — це не зброя,
це лиш для серця розрада.
Пісня прославить героя
і затаврується зрада.
Написана вона не для байдужих,
не для черствих, не для убогих духом.
Та пісня ляже каменем чи пухом
надно сердець, і спраглих, і недужих.
А може, задзвенить комусь струною
і принесе зневіреним розраду.
Серед зими війне нараз весною
і двічі, тричі затаврує зраду.*

Чебрецевий смуток

Чебрецевий смуток
Наспівала мати,
Чебрецеву долю
Дарувала нам.
Що без вас робити –
Мусите ви знати.
Що без вас робити
Дочкам і синам?
І затріпотіли
Десь пташині крила,
Обізвалась мати
Вітром в вишині:
– Передайте дітям
Все, що вас навчила,
Заспівайте внукам
Всі мої пісні.
Повернулись діти
В чебрецеву хату,
Повернулись внуки,
Сіли за столом.
Як же добре, мамо,
Як же добре, тату,
Що навчили всіх нас
Тішитись добром.
Залетіла мати
Ластівкою в хату,
І лелека-тато
Знявся на крилі.
– Як же добре, діти,
Що мої внучата
Не знялися в вирій
З рідної землі.

Долі

*Я дякую примхливій долі,
Що посила вона мені
Не тільки прикрощі та болі,
Але й щасливі ясні дні.
А ще їй дякую, що душу
Ніяка заздрість не пече.
Чого не маю, то й не мушу.
А може й буду мати ще.
Чужої слави не приймаю
І ворогам за зло не мщу.
Любов чужу не переймаю,
Але й свою не відпущу.*

Найкращий вірш мій ще напишеться

*Ще найкращий вірш мій не написаний
і найкраща пісня не доспівана.
Білий світ, дощами заколисаний,
теплим вітром вся земля овіяна.
І травина кожна сонцем тішиться,
плід кожніський соком наливається...
І найкращий вірш мій ще напишеться,
і найкраща пісня доспіватись.
Білий світ, вітрами заколисаний,
літо землю застеля покосами.
Ще найкращий вірш мій не написаний,
я його знайду у своїй осені.
Тільки, Боже, дай мені омитися
від людської скверни і спокуси,
дай мені з джерел твоїх напитися
і допоможи мені, Ісусе...*

ТЕ, ЩО БОЛИТЬ

Куди ж ти летиш, світе?

Інколи мені здається, що тому прекрасному і водночас шаленому світові нічого не треба: ні музики, ні поезії, ні кобзарської пісні. Треба лише грошей, горілки і диких танців. І летить той світ шкереберть в нікуди і ніяк не може зупинитися. І робиться страшно.

*Летять у безумі світи,
бомбують їх метеорити.
І летимо і я, і ти,
холодним космосом зігріті.
О Господи, помилуй нас!
Невже наш світ такий пропавший?
Летить у простір і у час,
ледачий, п'яний та гулящий.
Чи ти, о Господи, на нас
махнув байдужою рукою?
На простір, на людей, на час,
на землю, створену тобою?..
Ні, ні, то світ весь збайдужів
до ближніх, зрештою, й до Бога.
Хтось не дотив, хтось не дожив,
не долюбив, — то все нічого.
Аби лиш запах дурману,
аби лиш гроші та гулянки.
І музики ясну струну*

*зміняв би на подзвіння шклянки.
А я ж люблю цей дивний світ.
І плескіт хвиль, і гомін лісу,
і шум вітрів, і шепіт віт,
і темних хмар густу завісу.
І тихі струни кобзаря
дзвенять красою неземною.
І хтось заплакав наді мною.
То плакала моя зоря...*

Засинає земля

*Засинає земля,
як струна скрипаля,
як кохана у млосних обіймах.
І не віриться нам,
що десь тут чи десь там
хтось знаходить відраду у війнах.
Засинає земля.
Буде спати вона до світання.
Буде снитися їй
та довершена мрія людська.
Народилось в ту ніч,
очевидно, велике кохання,
в ніч таку народилась
хвилююча ніжність така.*

*Тільки легіт зітхань,
тільки трепет бажань,
тільки роси на зімкнутих віях.
Тільки сяйво зірниць,
як пригаслих зіниць,
тільки ніч в напівсні чи у мріях.
Засинає земля,
натомившись ходити по колу.
Не буди її, чуєш,
тривоги свої відведи.
Засинає земля.
Ти не дай їй скривдить нікому.
І чорнобильський біль,
якщо можеш, скоріш відведи.*

Тільки шелест отав,
тільки пахоці трав,
тільки місяць пильнує звисока.
Засинай, не журишь,
буде краще колись.
Засинай, задрімай хоч в пів-ока.
Засинає земля.
А в кафе шаленітимуть танді,
буде ревищем п'яним
гриміти російська „попса”.
Засинає земля –
і прокинеться радісно вранці.
Ви ж розійдетесь спати.
Бо що вам твереза краса?

Засинає земля – і ліси, і поля.
Десь сова обізвалась тужливо...
Затамуй подих свій,
зліт великий надій.
Спить земля – і це дуже важливо.
Засинає земля.
Не буди її, чуєш, не треба.
Ти її бережи
і, єдину, довіку люби.
А над нею пливе
непорочне і праведне небо.
Хай розбудять її
воркуванням своїм голуби.

Покручам

*Продалися. За гроші чи за окупи.
Хто заплатить, тому й служити будете.
Марнослови! А часом і сквернослови!
І кого ви своїми словами збудите?
Що вкладаєте ви в серце тому юнакові,
котрий ще не борець і ще не покруч?
Дослухається він до вашої мови
й придивляється пильно до тих, хто поруч.
Що ж, я вам не суддя. Не маю права.
Та й за що вас судити? Що кволі духом?
Це вже кожного особиста справа:*

*Чи земля буде каменем а чи пухом...
І коли ви ляжете в тую землю,
то не ви, а хтось інший про вас подумає,
що життя ви своє прожили даремно,
бо в житті ви були не люди, а мумії.
Всенародний біль до вас не доходив,
всенародна біда вас не проймала.
Тільки мумії не нароблять шкоди,
ну, а ви наробили її чимало.
Що ж, з нас кожен живе, як собі вміє,
а вмирає так, як того вартує.
І у кожного з нас свої помисли, мрії,
та на кожного з нас відплата чатує.
І хтось наше життя покладе на терези.
І побачить, чи зло, чи добро переважитьь.
Наш народ в своїх судженнях дуже тверезий.
І він слово своє неодмінно скаже.*

Стукачі

*Брехливих слів на світі так багато.
Звідкіль же ті насяялись слова?
Не вчили нас ні мама, ані тато
слова брехливі в речення складати
і вірити, що правда в них жива.
І не один за те вже поплатився.
Не той, що бреше, той, на кого брешуть.
Вже не одному домовину тешуть...
І як же можна, щоб той гріх простився?
О Боже, милосердний, справедливий,
ти знаєш сам, кого й за що карати.
Але чому стукач живе щасливий,
а правдолюб пішов у землю спати?
Не вчили нас ні тата, ані мами,
щоб продавали ближнього за гріш.
Вони не народились стукачами,
а стали ними — і це значно гірш.
А хто ж вони? Не зайди, не приблуди,
на наших землях вирости таки.
А може це нащадки того Юди,
котрий продав Христа за срібняки?
Шепчу бажання рідного народу,
коли я прокидаюся вночі:
давно здолали б ми оту незгоду,
якби перевелися стукачі.*

Вони на межі

*У нас тут славні сторожі:
бездомні пси, а ще бомжі.
Живуть — ніде. Під смітниками,
Мов на останнім рубежі.
Собаки теж, як ті бомжі:
і ті, і другі — на межі.
І горнуться одні до других,
Усьому світові чужі.
Нема їм прихистку ніде.
Їм часом щось перепаде,
а часом просто голодують,
допоки хтось щось не вкраде.
А ще навіщось та зима!..
Ніде їм затишку нема.
Хоча б маленьку комірчину,
куди б залізти крадькома.
Така у зимку довга ніч!
І голод смокче, ясна річ.
А що вже холод дошкуляє,
так допіка, хоч маму клич.
Але матуся не прийде
і спати їх не покладе,
не обігріє, не пригорне, -
нема їм прихистку ніде.
Провина в них, звичайно, є:
перевели життя своє
і зла чимало натворили.
Хто з них того не визнає?
Чарчину б їм. А краще — дві,
щоб закрутилось в голові.
Колись сміялись і любили.
Тепер... лиш те, що ще живі..
От влітку значно веселіше:*

ситніше трохи і тепліше.
Заснути можна просто неба.
А ще чого божкові треба?
Поритися у смітнику,
поживу там сяку-таку
знайти, а може яку пляшку,
щоб потім здати. Це не важко.
От гірше псам.
Подумай сам:
у холоднечу і завію
їх чаркою не обігрієш.
А страви й пестоців нема.
Зима...
Є у божів своя провина.
А перед псом людина винна,
що приручила, приласкала,
а потім світу напоталу
із хати вигнала. — Собаку,
іди собі та ще й подякуй,
що гицлям, бач, не віддали.
І, байдужісінькі, жили
щоденним суєтним життям.
І як вже той собака там?
А хто б мав думати про нього?
Проблем чимало, слава Богу.
Живуть собаки і божжі —
добра людського сторожі.
Застерігають й просять дуже:
— Допоможи, не будь байдужим!
Ми вже на грані, на межі,
але усім вам не чужі.
Хто має хліб і має сіль,
хто здатний відчувати біль,
допоможіть віднині
собаці і людині.

Маленьке добро

Вона не чекала ні оплесків, ні кореспондентів. Про неї не писали в газетах, не говорили по радіо. Жила, як уміла, і творила добро. Маленьке, непомітне. А скажіть, хіба добро ділиться на маленьке і велике? Добро — просто добро.

Власне, я про неї нічого не знала. Знала лише те, що звати її Ганною і що живе вона на першому поверсі в нашому будинку. Що на першому поверсі — це добре. Бо як би інакше?..

Хтось постукав у її кухняне вікно. Воно відчинилося.

— Тітко Ганно, можна тарілку супу?

— Почекай, підігрію.

По недовгим часі подала хлопцеві миску зі стравною.

— Почекай, дам хліба.

Я не чула, чи подякував їй цей хлопець. Певно, що подякував. Та це для неї, здається, не було вже так важливо. А що ж для неї було важливо? Не знаю. Ця жінка просто підготовувала бездомних. Мовчки, без афіші давала їм страву і хліб, бо вони того потребували. Ганна не питала, чому і як

дійшли вони до такого життя, не питала, за що дехто з них сидів у в'язниці, не питала, якої хто з них національності. Вона давала їм їсти. Серед тих бомжів, кажуть, були навіть убивці. А може то люди брешуть. Може. Але Ганна в них про те не питала. Вона давала їм тарілку супу і скибку хліба. Хто хотів ще — не підмовляла, давала ще.

Люди, мабуть, дивувалися з неї. А дехто, мабуть, презирливо пхикав:

— Треба ж таке! Сама ж не бозна-яка багачка.

А Ганна, спокійна, як правда, творила свою людяну справу, маленьке добро — годувала бездомних, бо вони — теж люди. Занедбані, нужденні, відкинуті світом на самісіньке дно, але все ж люди. Я вірю, що Бог це бачить. А байдужі... Що, вони всього лиш люди.

Хто придумав меч?

*Колись жила людина,
що називалася мавпою.
Або не так: мавпа,
що стала потім людиною.
На двох ногах ходила,
користувалася палкою,
густими лісами блукала,
протоптанною стежиною.
Займалася полюванням
і перше зерно посіяла,
вогонь добувати навчилася, —
отак собі і жила.
А як же, скажіть, ця мавпа
першу війну затіяла?
А як же, скажіть, ця людина
до масових вбивств дійшла?*

*А хто придумав меч
з гартованої сталі?
І навіть жолобок...
Аби стікала кров...
Чи з винаходом тим
мудріші люди стали?
Навіщо ми тоді
говорим про любов?
Історія мовчить,
історія не знає.
А якщо знає, то...
То все одно мовчить.
Загине від меча,*

*хто меч свій піднімає, —
такий людський закон,
так наша віра вчить.*

*А хто придумав вогнепальну зброю?
Який між тим усім страшний місток...
Чи пам'ятник поставили герою
з людської крові і людських кісток?..
А хто придумав кулемент, гармату?
А першу бомбу? А водневу?.. Стій.
Те все колись впаде на нашу хату.
Це ж бумеранг — звичайний і простий.
То може знов людині стати мавпою?
Щоб жити знов без танків і ракет?
На мамонта іти з простою палкою...
Я — за. Та все це вивдумав поет.
Все, крім меча і ядерної зброї.
Бо для війни поети не годились.
Тому і серед них нема героїв.
Вінки тернові їм частіш судились.*

Путівка до Чорнобиля

Путівка одноденна до Чорнобиля.
Туристи пересичені вже всім.
Із Монреаля, Відня і Гренобля,
Набридло все їм, подавай екстрім.
А нам то що! Платіть — і ми, будь ласка!
Хоч і до пекла всіх вас завезем!
Яка страшна, яка жахітна казка,
Ніскілечки не схожа на Едем...
Груповий знімок біля саркофагу...
Повернуться додому — ось, мовляв,
Де побували, маючи відвагу.
Екскурсивод із кимось розмовляв.
Не чутно слів, казав щось тихо-тихо.
Бравада зникла, ніби щось болить...
А може, він згадав, яке це лихо?
Ні, все в порядку, це була лиш мить.
Веселий знову сатанинський спільник,
Бравує знову, наче у кіно.
О Боже, Милосердний і Всесильний,
Невже отій людині всеодно?
Туристи що? Поїдуть та й забудуть,
Для них це як черговий епізод.
Поїдуть ці, а завтра другі будуть...
А наш народ... та що там той народ!
Сміється хтось... Нема для нього стриму...
Дезиметр хтось бере, як томагавк...
Це все їм треба тільки для екстриму,
А нам — доляри, для найкращих авт.
Людська розпуста вже не знає міри.
І для розваги в кожного свій смак...

Невже ще продаються й сувеніри?
Я не здивуюсь, як почую — „так”...
Скажімо, ну, шматочок саркофагу.
Чом не привезти для своїх дітей?
Переживем приховану зневагу,
Тулу байдужість до чужих смертей.
Яка тут скрізь знекровлена руїна.
І повезуть туристи за кордон
Поняття, що Чорнобиль — Україна.
Такий у нас комерції закон...
Ми маєм що туристам показати.
У нас же стільки славних пам'яток.
Тоді вже покажіть, як плаче мати,
Коли Чорнобиль взяв її діток.
Або тоді скажи відверто хто ти,
Кому ти служиши в рідному краю.
Ми українці, та не патріоти.
Та й українців щось не впізнаю...

ПОСВЯТА

Розмова з лірником

(Знаному лірнику Михайлу Хаю)

Я запитала в лірника сама:

- Скажіть, чому так плаче Ваша ліра?
Я в неї запитатися хотіла,
та, слово честі, яюсь не посміла.
То Ви скажіть... Невже лиха зневіра
торкнулася до струн її ясних?
Чи, може, справа, зрештою, не в них?..
І все-таки, чому так плаче ліра?
Невже у ній веселоців нема?*

Помовчав лірник лиш коротку мить.

До струн, немов до серця, доторкнувся.

- То жаль віків. То біль мого народу,
що виборов таки собі свободу
і волею тією похлинувся,
та ідолам новим поклони б'є
і своїх дочок в рабство продає.
А ліра плаче, бо її болить.
Безбожники на себе хрест кладуть
і може й незабаром поведуть
і лірника, і ліру на Голготу.
Ті ж яничари, що колись, достоту!
Брехливими устами оскверняють
молитви чистої непогрішиму суть.
Вони не знають... або може й знають:
молитви їхні душі не спасуть,
тим паче, неправдиві та нещирі.*
- Та ви про те не граєте на лірі.*

— Та ліра знає, бо вона — жива!
І зовсім ні до чого тут слова.
Ті ж яничари, у новій личині.
І ліра плаче по такій причині.
Бо з тих часів далеких і донині
їх так багато ще на Україні.
Ми вдвох із нею молимося Богу.
Ну, а коли рушаємо в дорогу,
я їй розкакую, який проляже шлях.
Вона ж дає свою на тебе згоду
і не чекає вже на нагороду,
і будить смуток у людських серцях,
щоб веселившись, волю не проспали,
а то її найвищі принципи
проп"ють або за шеляг продадуть
і знов народ у ярма поведуть.
Потурчилась і занепала віра.
А ви питаєте, чом плаче моя ліра.
Від того плаче, що її пісні
і душу лірника не всім дано збагнути.
Вона заплаче — і не дасть заснути,
щоб завтра не прокинутись в багні.
Я іноді також із нею плачу.
Дивлюсь довкола — і все менше бачу
отих, що розуміють ліри хист,
пісень народних предковічний зміст,
такий високий, як свята молитва.
Триває битва, непримирна битва
добра і зла. А хто тут переможе?
Допоможи нам, Милосердний Боже!
Пісень народних неземні скарби,
народе мій, молю, не розгуби
в гонитві за долярами і золотом.

*Не дай втоптати пам'ять у болото.
Веселощі... вони у ліри є.
Вона їх береже на справжнє свято,
коли народ кайдани розкує
і знищить найостаннішого ката.*

*І він, перехрестившись, цілував
свою стражденну, невмирущу ліру.
Це добре, що він ще не втратив віру
у свій народ, що пісню рятував.
А ліра, непорочна і свята,
відпочивала під його руками,
щоб знову йти незаними шляхами,
допоки лірник не зімкнув уста.*

Українському гідромету вдячна шанувальниця поетеса Тетяна Фролова

*Завдячую своїй химерній долі,
бо кажуть, що її не обійти,
що в голову прийшло Носовській Олі
десь там мене у Львові віднайти.
Хоч знаю, ми не змінимо планету,
та ми — за прогресивне і нове.
Цей вірш пишу на славу гідромету:
нехай він фінансується й живе!
У гідромету є свої закони,
свої фронти, свої антифронти.
Синоптикам відриті всі кордони:
вони собі з циклонами на “ти”.
Хоч і у вас, ми знаємо прекрасно,
не завше дні бувають золоті:
місяцями — хмарно, а місяцями — ясно,
бо в атмосфері так, як у житті.
Синоптики, серйозні і дотепні,
господарі всіх наших вулиць й площ,
коли нарешті дні настануть теплі
і перестане йти холодний дощ?
Погодні примхи — це для Вас не диво,
та їх не причисляємо до невдач,
коли нам посміхаються правдиво
Надія Жук або Людмила Ткач.
І як би я уранці не спішила,
хоч навіть на роботу запізнюсь,
почую голос нашого Мурмила —
й послухати погоду зупинюсь.*

В ефір виходить наш Олег Христович.
Він скаже — як зав'яже — й буде так.
Він не Хмельницький і не Конашевич,
але таки справжнісінький козак.
Хоче того хтось а чи не хоче,
може, в когось викликає жах,
а таки погода у жіночих,
у міцних і трепетних руках.
Лель... і Лада... давністю війнуло:
„Це до нас прийшло, либонь, з віків”.
А одна із молодих зітхнула:
„Мало в нас, на жаль, чоловіків”.
Лад в природі, лад у чистих залах,
переносять затишок із хат.
А одна із гордістю сказала:
„Тут у нас давно матріархат”.
Лагідні дружини й добрі мами,
їх наснага — у чоловіках.
Відають циклонами й грозами,
кожна з блискавицею в руках.
А коли котрусь із них образа
чи пекучий біль не обмине,
всі ми це помітимо відразу,
бо погода холодом дихне.
Як веселка барвами заграла,
поєднавши береги Дніпра,
то котрась із них начаклувала
людям крапельночку добра.
Мріють і сумують серед тиші,
і потребу мають в чудесах.
Ви любіть їх — й сонечко частіше
буде гостювати в небесах.
І накінець я мушу Вам сказати,

*хоч прозвучить це, може, трохи в лоб:
якби обрали Вас у депутати,
в Верховній Раді сонячно було б.
Що Ви на світі є — це так прекрасно.
Вам вдячний і художник, і поет.
Хай в Ваших душах завше буде ясно!
Нехай живе наш славний гідромет!*

Шістнадцята весна

(Марті Юркевич)

Відкрила пелюстки очей,
завмерла у чеканні,
бо їй у темряві ночей
наснилося кохання.
Схилились кетяги бузку
так ніжно у привіті.
Люби її, люби таку —
єдину в цілім світі.
Її шістнадцята весна
ще так не пломеніла,
бо не любила ще вона,
в коханні не горіла.
І соловейко у гаї
ще так її не кликав.
Зустрінь її.
Любов її
бездумна і велика.
Шепочуть щось у напів-сні
і терпко пахнуть віти.
Ну як йому сказати „ні”?
А „так”?.. Нізащо в світі!
І не засне вона ніяк,
з грудей — одно зітхання.
Таке воно, терпке на смак
незвідане кохання.
Такого терпкого вина
ні в кого не просила.
Налляла в келихи весна,
а витити несила.

*І їй не спалося чомусь,
і сон утік від неї.
Пашили квіти дивних уст,
а руки — мов лілеї.
А місяць плив й зоря ясна
на човнику без весел,
бо то була її весна —
найкраща з поміж весен.*

ЛИСТИ

Лист синові

(Льоні Фролову)

Коли до тебе прилетять лелеки,
щоб зиму перебути у теплі,
вони привіт, і щирий, і далекий,
несуть від мене на яснім крилі.
Коли вони повернуться додому,
щоб звити гнізда в рідному краю,
я їх зустріну, і крізь їхню втому
шукатиму я звісточку твою.
Синочку мій, колисаний і плеканий,
в житті ти досягнув, чого хотів.
Я хочу, щоб вернувся ти з лелеками
і щоб нікуди більше не летів.
Я вже старію. Щось роки підводять.
Бракує сил. Тримаюся, та дарма.
Сини і внуки іноді приходять,
та прикро, що тебе між них нема.
Ти знаєш, як нелегко нам жилося.
Той спогад і солоний, і терпкий...
Як швидко виріс ти. Чи так здалося?..
Такий далекий і такий близький...
Ти знаєш, як не спала я над вами,
як тішилась і мліла я за вас.
Найкращої ви вартували мами,
та вам дісталась я у добрий час.
Бо матерів ніхто не вибирає.
І з тим ніхто нічого не утне.
Якби так довелось, то й не знаю,
чи вдруге ви б ще вибрали мене.
Як ви були укуточці, всі разом,

то я найщасливішою була,
і забували кривди та образи,
і місяця в хаті не було для зла.
А іноді було проплачу нічку,
та виживала дітям завдяки.
Дитячу відкривала я скарбничку
і з неї витрясала мідяки,
щоб хліб купити... Та бували й свята.
Радіти вміли ми. І повсякчас
піснями наша повнилася хата,
і добрі люди гостювали в нас.
Мій лист якийсь сумбурний трохи вийшов.
Ти вже мені за спогади пробач.
Мій вік того листа думками вишив.
Та вже як є... Хоч смійся, а хоч плач.
Та хай твоє чоло нічим не хмариться.
До тебе осінь скоро не прийде.
В твоєму літі ще весною мариться,
і та весна таки тебе знайде.
У нас тут сніг. Мороз не дуже, правда,
та трохи є. А слизько — хоч літай.
Ти приїжджай, я дуже буду рада.
Покинь усе й до Львова приїжджай.
Ти посміхнувся? Скажеш: — мамо, мамо,
яка ти ще наївна, хоч стара.
А в мене думка б»є у скроні прямо:
— Пора, синочку, вже, либонь, пора...
У тебе там спекотно. Мліє пальма,
і котить хвилі й шум свій океан.
Ти приїжджай. І натисни на гальма.
Розвіє Львів срібlistий свій туман.
Прокинешся і вип»єш кави склянку,
подивишся по телеку кіно.
Давно не був ти на Високім Замку,

*і в оперному ти не був давно.
У тебе, сину, вже давно не ранок.
Розумна зрілість. Саме жити час.
Тут стільки гарних, чарівних левів»янок,
ти ж у світах, далеко десь від нас.
Життя достатнє треба заслужити.
Його, здається, ти вже заслужив.
Тисни на гальма. Бо коли ж і жити?
Ти працював до поту. А чи жив?
Все ніколи, усе нагальні справи.
Вгамуйся вже, себе побережи.
Життя своє в ломбард ти не заставив,
воно твоє, і ти ним дорожи.
Бо двічі не живе ніхто на світі.
Нічого тут не вдієш, так вже є...
Це добре, що такий ти працювятий.
Допоки молодий, усе твоє.
Воно здається, нібито нічого.
Та молодість минається колись.
Й прокинеться невтишена тривога
і мрії, що чомусь, та не збулись...
Нехай у тебе буде все, як треба,
надійно і спокійно, сину мій,
над головою — завжди мирне небо
і мрії. Ну, а як в житті без мрій?
І хай вони збуваються поволі.
Не всі відразу, але, щоб збулись.
Схилися на плече щасливій долі,
і Богу ти хоч подумки молись.
Молитися тебе я не навчила.
За те я маю неспокутний гріх.
Моя вина. Не вмiла чи не смiла
у ті часи стояти проти всіх.
А було треба. Потай охрестила —*

тільки й всього. А Бог на світі ж є!
І подумки не раз благословила
тебе, дитя омріяне моє.
Десь на межі зізнатись щиро мушу —
і серце зігріває думка та, —
що маєш ти відкриту й чесну душу.
Все інше, сину, тлін і марнота.
Хоч ті мірила зараз вже не модні,
та свято я дотримуюся їх.
Хоч з ними важче вижити сьогодні,
зате спокійно спитьсья. В снах твоїх...
А справді... Що тобі, мій сину, сниться?
Чи сниться наша хата на селі?
А може, що красуня-молодиця
чи дівчина?.. Проблеми немалі
в житті бувають із такими снами...
Тому вертайся, сину, вже у Львів.
Бо так нелегко тішитись синами,
котрі не чують материних слів...
Я подумки з тобою розмовляю:
і сперчаюсь, і доводжу щось.
З молитвою за вас до сну лягаю,
з молитвою встаю. Щоб все збулось.
Щоб кепського не трапилося з вами...
Аби вас Бог від прикрощів беріг.
Такі вже ми, старі й немоді мами,
що вас чекають з гомінких доріг.
Бувай здоровий, мій дорослий сину!
І не дивуйся з маминих тривог...
Хай кожну і дорогу, і стежину
пройти тобі допомагає Бог.

Лист у минуле

Мій давній друже, може Ви мене не зможете й згадати, бо вимітає з голови життя напівзабуті дати. А може й не ушкодив час Ваш давній спогад нінаскільки. Та не одержала від вас я навіть скромної листівки. Роки розсіяли мій сум. Живу я тихо, непримітно. Як перші проліски, несуче, що в душі моїй розквітло. Я не сказала Вам тоді... Я не сказала Вам нічого, що я обрала у житті лиш тільки Вас, лиш Вас одного. Ви не помітили мене. Що ж, може саме те й прекрасно. Все перейде, усе мине. Все відболить. А може й згасне. І знов зацвів старий наш сад. Весна стоїть над білим світом. Така ж, як десять літ назад, із Вашим трепетним привітом. Непереможна, як життя, і неповторно-особлива, без вороття, без каяття. Мені здалось, що я щаслива. Сьогодні Вас вітаю я із неповторною весною.

*Ви, наче молодість моя,
через роки були зі мною.
І, хоч тепер, признаюсь Вам,
під зиму може чи під осінь:
не віддала усе рокам —
я Вас кохаю ще і досі.
Ви напишіть хоч кілька слів.
Моя адреса не змінилась:
минулі весни. Місто Львів.
Тій, що з коханням запізнилась.*

П.С.

*На відповідь чекала я дарма.
Мені сказали, що вже Вас нема.
Все, що приносять весни золоті,
казати людям треба при житті.*

ДИВЛЮСЬ НА СВІТ ДИТЯЧИМИ ОЧИМА

Пустували хмари

*Пустували хмари в небі,
хлюпали дощем на землю.
Не було у тім потреби —
Лити воду надаремно.
Хлюпали на спів пташиний,
на луги і на діброви.
Як ти їх тепер зупиниш,
ти пустунок чорнобрових?
Грім свариться: — досить, діти,
всі натились досхочу.
Але хмари ну радіти!
Йй доливали ще дощу.*

Про Оксанку

Ліньки Оксаниці
Вставати вранці.
Будить її ненька,
Та подушка м'якенька,
Та ковдра тепленька.
— Вставай, моя донечко,
Бо зійшло вже сонечко,
Підбилось високо,
Вставай, лежибоко.
Сніданок звари,
В хаті прибери,
Курей нагодуй,
Курчат дотильнуй,
Наноси води,
Потім вже сиди
Чи кудись іди.
А я до роботи:
Грядки полоти.
— Я ще маленька
Вставати зраненька.
Роси не люблю,
Краще я посплю.
І щоб сон не втік,
Лягла на другий бік.
Можє б спало дівчатко ледаче,
Та курка голосно кудкудаче,
А півень в саме вікно:
„Куку-ріку-у! Час вставати давно!”
Встала Оксана.
— Ой, ще так рано!
Та й ну маму гукати,
Та й ну маму шукати.

А мами нема.
Оксана сама.
Кури кричать,
Курчата пищать,
Їсти хоче Оксана сама,
Але сніданку нема.
Нічим вмитися,
Нічого напитися.
Спати все ще хоче,
Протирає очі
Та йде до криниці
Набрати водиці.
Сусідка сміється:
— Сон тобі дається.
А кури кричать,
Курчата пищать,
Індик белькоче —
Теж їсти хоче.
Соромно Оксанці,
Що не встала вранці.
Сяк-так вмилася,
Води напилася —
Та й ну курей годувати,
Та й ну курчат доглядати.
Вже й картопля вариться,
А Оксана з котом свариться:
— Вже сонце високо,
Вставай, лежибоко.
Кіт на ту образу
Зафучав відразу,
Розсердивсь не на жарти.
— Чи ж я того вартий?
Я всю ніч мишей ловив,
Пес Бровко мене хвалив.

А ти собі спала,
Як розкішна пава,
З-під ковдри не вилазила
Ще й мене образила.
— Ну не сердься, котику.
Зваримо картопельку,
Молока тобі наллю,
Я ж тебе таки люблю.
До мишей ти мастак.
Я сказала просто так.
Завтра встану зраненька,
Ще раніше ніж ненька,
Щоб кури не кричали,
Щоб курчата не пищали.
Щоб бачила мама,
Яка я слухняна,
Щоб бачила ненька,
Яка я спритненька.

У малої Оксанки канікули.
Їй по-справжньому й бавитись ніколи.
Треба мамі принести з криниці
Прохолодної вранці водиці,
Кроленятам травички нарвати,
На подвір'ї і в хаті прибрати.
Щоб сказала про неї родина:
— Ой, яка роботяща дитина.
Щоб сказали добрі люди:
— Господиня з неї буде.
Що маленька — то пусте:
Неодмінно підросте.
Посміхнеться люба няня:
— Ну й хороша доня в мене!
І слухняна, й гарно вчиться,
І в роботі помічниця.

Курча

*Малому курчаті
хотілось кричати,
бо вони забрело,
де ще досі не було.
Тут — росте травиця,
там — біжить лисиця.
Страшно малому.
Йому б додому.
Курча заблукало,
дороги не знало.
А в кого спитати,
де його мати?
Біжить квочка-мати
курчатко шукати,
біжить півень-тато
курча рятувати.
Лисицю прогнали,
траву розгортали.
Такому малому
не можна самому.
Іди додому.*

Лялька захворіла

Плакала маленька Іра:
в неї лялька захворіла.
Слізок стримати не може:
хто їй, бідній, допоможе?
Вже хотіла викликати
їй „швидку” — спинила мати.
— Ляльці тій не до лікарні,
а до гарної лялькарні.
Дві лялькарки у лялькарні
запитали, як в лікарні:
— що у ляльки заболіло?
Розкажіть нам зрозуміло.
— Ой, болять у неї ніжки,
ручки і голівка трішки.
— Не турбуйтеся, днів за два
буде лялька, як жива.
— Ви ж її тут доглядайте,
наніч пледом накривайте.
Лялька холоду боїться,
їй аби не простудиться.
Дві лялькарки — наче феї.
Тільки як вона засне,
як не буде біля неї
мого котика й мене?

Художники

У Христинки дві картинки.
На одній — вона сама,
а на другій на картинці —
тато, мама і зима.
Ту картинку, де Христинка,
малював сусід Василь.
„Він такий талановитий” —
так і чути звідусіль.
А сестричка разом з братом
малювали маму з татом.
Всі дорослі говорили,
що шедевр вони створили.
Це таке розумне слово,
що Христинка випадково,
як почувла, то спитала
і таки запам'ятала.
Тільки що ж воно виходить?
Ще сестричка в школу ходить,
мріє знятися в кіно,
ну, а братик вже давно
мріє стати футболістом,
грав у матчі з іншим містом
і сказав, що він ніколи
не піде в художні школи.
Жаль, — Христинка метикує,
що таланту їй бракує.
Поки що її „шедеври”
діють тітоньці на нерви.
Як хтось фарби подарує,
то ката вона змалює.

Потім квіти, потім маму,
потім тітоньку Оксану,
дядька Федора, Миколу —
та й піде в художню школу.
Малюватиме картини.
Їх віддасть у магазини.
Ну, а поки що... зітхнула,
свого песика гукнула
та й пішли удвох гуляти,
будуть бігати й стрибати.
Як піде вона до класу,
то не буде в неї часу.

Ялинка

Знають Петрик і Галинка:
в лісі виросла ялинка.
А татусь собі сміється,
що ялинка продається.
— Перед святом, — каже тато,
— на базарі їх багато.
Там росте їх досхочу,
як гриби після дощу.
Вибирай собі гарненьку:
чи велику, чи маленьку.
Хочеш — дві, а хочеш — три,
а захочеш — всі бери.
Щось не віриться Галинці:
це ж би кожен по ялинці
у свою оселю б ніс —
ялинковий справжній ліс.
— Все це так, мої хороші,
але треба мати гроші.
Бо в кого грошей нема,
не дається задарма.
Тільки-от не зна Галинка,
хто гостинці під ялинку
підкладає тишком-нишком,
коли діти сплять у ліжку.
От і спробуй, відгадай:
дід Мороз чи Миколай.
Та сусідчина Наталя
якось нишком розказала
про цікаві дуже речі:
— Все це казка для малечі.

Коли ми спимо усі,
наші мами й татусі
чи гуртом, чи поодиночі
розкладають нам гостинці.
Під подушку, під ялинку.
Здивувало це Галинку.
— Ну навіщо їм ховатись?
Ну для чого прикидатись?
Все так просто й нецікаво.
Подарунки ж добра справа.
— Все це вигадка, дурниця!
Мусить бути таємниця.
Хочу вірити у ласку,
в чарівну зимову казку.
Бо ж чому я так чекаю
на Святого Миколая?

Добрі діти в Україні

У Марічки аж дві стрічки.
А у Галі є коралі.
У Іванка — вишиванка,
а в Максима — свитка синя.
Тільки в Петрика й Оксани
вже давно нема нічого.
В них немає тата й мами,
і живуть вони убого.
Їм бабуся їсти варить,
їх за двійки часом сварить.
Як їй важко, то сміється.
Що болить — не признається.
А Оксана має звичку
не сидіти без роботи:
випліта собі спідничку
ще й про братика турботи.
Зацеровує шкарпетки,
сорочки йому прасує
і свариться, коли Петрик
ледачкує чи пустує.
Подарує їй Марічка
на свята у коси стрічку.
Галя вділить їй коралі —
забагато їх для Галі.
А Іванко маму просить,
лиш ввійшла вона у хату:
— Мамо, вишийте сорочку
ще й для Петрика на свято.
Ходить Петрик в вишиванці.
Бабуся ж ввечері і вранці
шле до Бога молитви.
В кожній хаті і родині
хай добро живе віднині.
Добрі діти в Україні.
Я надіюсь, що і Ви.

Принцеса

*У високому палаці,
там жила принцеса Оля.
Вчилась в паралельнім класі.
Вчилася у нашій школі.
Та однак була принцеса,
знав про те один лиш я.
А вона не признавалась,
тільки нищечком сміялась:
— Це фантазія твоя.
Я до неї уві сні
мчав на білому коні,
а вона свою обручку
ніжно кидала мені.
Я обручку ту шукав.
Можє хтось її підняв.
Але Олі про обручку
я нічого не сказав.
Що мені принцеса сниться,
то була не таємниця.
Тільки хто принцеса та,
хай ніхто і не пита.
Я нікому не скажу,
шлях до неї не вкажу.
Ту маленьку таємницю
Я для себе збережу.
Я тепер позбувся сну.
Маю мрію я одну...
З математики оцінки
неодмінно підтягну.
Можє, стану чемпіоном*

*з тенісу чи біатлону,
а в гімнастиці, їй-Богу,
я здобуду перемогу.
Наяву, а не у сні
на буланому коні
я примчу під її вікна,
заспіваю або крикну,
а вона свою обручку,
може, кине, може, ні...
Я портрет її великий
намалюю на стіні.
І тоді всі наші хлопці
будуть заздрити мені.*

Казка про загублені сни

Ніч по лісу ходила,
свої сни розгубила.
Сни і справді чудові,
всі були кольорові.
В них багато смішного
й ні одного страшного.
Ніч свою колисанку
буде плести до ранку.
Несла сни для Оксани,
несла сни для Галини,
а вони повтікали
із нічної торбини.
Вибіг зайчик вухатий
із маленької хати,
тії сни позбирав
та й у скриню поклав.
Сон один дав зайчаті,
другий дав білченяті —
дуже білка просила
для найменшого сина.
Потім скриню замкнув
і на скрині заснув.
А звірятам сказав:
— Сни усі б вам роздав,
та не маю своїх —
хтось шукатиме їх.

Ніч похмура була.
Сто дощів пролила.
Як же спати без снів?
Хто б такого хотів?

Знала хлопчика Василька,
бачив їх за ніч по кілька.
Ще подобалось Яринці
в сні літати на хмаринці.
А Микиті завше сниться
голуба пухнаста киця.
А Кирилко уві сні
хвацько їде на слоні.
Як же бути? Що робити?
Перестануть ніч любити.
Не вкладатимуться спати,
будуть всі вередувати.
Запитала у сови:
— Чи не бачили хоч ви?
Засміялася сова:
— Нащо сни мені? Ова!
Снів ніяких не люблю,
зовсім я вночі не сплю.
Ані я, ні совенята.
Вчу вночі їх полювати.
Бачить ніч: у вишині,
на найвищій на сосні
щось написано. Цікаво.
— Сово, будь така ласкава,
прочитай, бо з снами в парі
я згубила й окуляри.
— Тут написано: „Об’ява.
День тому якась роззява
загубила свої сни.
В третій хаті від сосни,
від об’яви зовсім близько
прожива вухань зайчисько.
Тії сни він позбирав

та й у скриню поскладав.
Якщо власник прочитає,
хай приходить й забирає.
І надалі ті скарби,
будь ласкавий, не губи.
Щоб не мав ніхто образу,
заявляю всім відразу:
на вовків і на лисиць
є у мене сто рушниць.
Ти на підписи поглянь:
білка, дятел і вухань”.

Ніч знайшла малу хатину,
стала мовчки біля тину,
стука лагідно і тихо –
лиш прокинулася зайчиха.
Зайця штурхнула вона,
щоб підскочив до вікна.
З переляку наш зайчисько
підстрибнув аж надто близько –
ледь не вилетів в вікно.
Ніч чекала вже давно.
Глянув заєць – темна ніч.
Крикнув грізно, ясна річ:
– Стука хто в вікно моє,
дітям спати не дає?
На вовків і на лисиць
є у мене сто рушниць.
Зовсім тихо ніч сказала:
– Я об’яву прочитала.
Вдячна вам, що ви такий
благородний, хоч малий.
А тепер впустіть до хати,

хочу сни свої забрати.
— Спить на скрині зайченя.
Не могли б прийти задня?
— Ні, не можу, ясна річ,
бо удень не ходить ніч.

Зайченятко розбудили,
ледве скриню відчинили.
Ніч в торбину сни поклала,
ще й гарненько зав'язала,
аби знову не втекли,
їй проблем не додали.
Ніч для кожного в оселі
залишила сни веселі,
і веселі, і смішні,
як морквиночка, смачні.

І у місті, і в селі
сплять дорослі і малі.
І звірята, й пташенята,
і курчата, й каченята,
індичата й гусаки, —
всіх приспала ніч таки.
І несе свої гостинці
ніч у зоряній торбинці —
сни чудові, кольорові,
щоб усі були здорові.
А малята наймолодші
сни дістануть найсолодші,
щоб скоріш вони росли
і щасливими були.

Суперечка на Федориному городі

Сонях вже зацвів під літом.
Вже нащо картопля — їй та
Зацвіла, прибралась цвітом,
Тож, напевно, неспроста.
— Ти чого так запишалась?
Чепуришся для жуків? —
До картоплі обізвалась
Морква з-поміж буряків.
Крпін у всьому був везучий,
Красувався на всі грядки.
— Цвіт у тебе не пахучий.
Фу! Якийсь він... Не такий.
— Ви даремно, ясний пане.
Не такий він вже поганий.
Лікувальний, помічний,
Правда, що не запашний.
Та либонь-таки поета
Надихну я на сонета.
Я, щоб знали, не тутешня:
Іноземка я справдешня.
Я — історія сама.
Серед вас таких нема.
Тут зчинився галас, крик.
— Я, — обурився часник,
— Теж веду свій родовід
З давніх пір і з давніх літ.
Чим хвалитися тобі?
Із жуками в боротьбі
Напридумували трунку,

А від них нема рятунку.
Як почнуть жуків труїти —
Хоч з городу утікай!
Що там ті нікчемні квіти!
Ти їх краще заховай.
— Ну, а я скажу вам так:
Без цибулі що за смак?
Я, цибуля, теж з Італії.
Там такі цвітуть азалії!
Помаранчі і лимони,
І тюльпани, й анемони.
Ах, я так невтішно плакала,
Як потрапила сюди.
— Ти такого набалакала!
Хвалькувата хоч куди!
— Ти, петрушечко, не віриш,
Бо не знаєш ти життя.
Я ж, буває часом, бачу:
Цибулину кришать —
Й плачуть.
А чому? Від співчуття!
Прижилася, річ відома,
Почуваюся, як вдома.
Але часом, як згадаю...
Ледь сама не зарідаю.
Зажурилась картоплина,
Все жалілась огіркам:
— Чи моя у тім провина,
Що подобаюсь жукам?
Де ти трунків тих знайдеш?
Як жуків переведеш?
Це для них — одна забава.
І нащо мені неслава?

*З року в рік одне і те ж.
Отакий я пошанівок
У сусідів маю!
Друге місце після хліба
Все-таки займаю.
Вже могли б хоч поважати
В рідному городі.
Та чого від вас чекати,
Пихаті та горді?
Що тепер зі мною буде?
Скоро геть переведуть.
А без мене взимку люди
Повмирають, пропадуть!
А петрушка язиката,
Та ніколи не змовчить.
— Годі мліти та стогнати,
Як нічого не болить.
Це колись хвалився мак,
Що без нього ну ніяк.
Все пиньдючивсь, ходив,
Аж сім літ не родив.
А голоду не було,
Лиш ганьба на все село.
— І чого так задаватись? —
Закричали гарбузи.
— Ми також могли б пишатись:
Восени нас — хоч вези.
— Чи ти ба! Хвальки ледачі!
Хоч великі, та дурні!
Від великої удачі
У корито до свині!
Гарбузи! Погане зілля!
А хвалиться і воно!*

Там де ви, нема весілля –
Це відомо всім давно.
– А яка з нас добра каша,
І солодка, і смачна.
Це вина уже не наша,
Коли дівчина одна
Гарбуза підносить тому,
Хто не любий їй, на злість!
А дурному так і треба:
Як не любий, то й не лізь!
Тут квасоля закричала:
– Без квасолі й борщ – не борщ.
Суперечка б ще тривала,
Та густий почався дощ.
На город прийшла Федора
З величезним фартушком.
Добре те, що не з мішком.
– Ну, з мішком – то ще заскоро.
Назбирала грушок
І поклала в фартушок.
І картоплі, і морквину,
Невеличку цибулину,
Трохи кропу і петрушки
І сказала: – це для юшки.
Для салату – огірків,
А у борщик – буряків.
Всі ви гарні уродились.
Ви, либонь, пересварились?
Я люблю, щоб на городі
Всі жили у мирі й згоді.
Якби ми вас не любили,
То нізащо б не садили!
Є у всіх вас добра слава:

*Найсмачніша жодна страва
Не обходиться без вас.
Ще й на зиму про запас,
Як на те приходить час,
Люди звозять вас у пору
Чи до льоху, чи в комору.
Як же взимку нам без вас?
Тож усі ви не сваріться,
А гарненько помиріться.
Доглядати ми вас будем,
Ви ж ростіть на радість людям.*

Життя

*Спитало в мамі лагідне дитя:
— Скажи, матусю, що таке життя?
Це квітка, що сьогодні я зірвав?
Це соловей, що гарно так співав?
Це яблуко, що впало у траву?
І ти живеш, матусю, й я живу...
Сказала мати: — Ти такий малий,
А вже таке питаєш, сину мій.
І я колись питала в мамі теж.
Колись і сам до того доростеш.
Життя прожити — не поле перейти.
В житті буває сонячно і хмарно.
І кожен день, що проживеш намарно,
На віки втрапиш і загубиш ти.*

Обід косарям

Червень сіно косив,
липня в гості просив:
— Ходи, липню, мені
покосити ячмені.
А ячмінь уродив
так, що всім догодив.
Косарі клепали коси,
з ячменів збивали роси.
Дивувались діди:
— Косар з липня хоч куди!
Не вженешся за ним,
молодим та ставним.
А Яринка й її дід
косарям несуть обід.
Страву добру і нехитру:
борщ, вареників макітру,
печеного індика
та ще глечик молока.
Косарики обід їли,
господиню все хвалили,
бо обід був до смаку.
— Хто ж нам послугу таку
безкорисно так зробив?
Хто обід цей варив?
— Моя мама готувала,
а я їй допомагала.
І дідусь не дармував:
для нас дрова рубав,
і воду носив,
і тісто місив.

*А котик Мурко
стеріг молоко.
— Дуже ніколи мені,
завантажені всі дні,
але виберу час
й зайду в гості до Вас.
З пригодами смішними,
з гостинцями смачними:
з суніцями, з малиною,
з червоною калиною
і з солодкими грушками
для Вашої мами.*

ПРО КОТІВ І ТРОХИ ПРО МИШЕЙ

Десерт

(Байка)

*У мишачому царстві на помості
і бігання, і порання, і шум.
Сьогодні миші до кота йдуть в гості.
Кому б таке могло прийти на ум?
Весь день сиділа молодь в перукарні,
і суперечки пристрасні велись.
А старші знали, що вони й так гарні.
Навіщо їм ті зачіски здались?
Сьогодні честь їм випала велика.
Нема і сліду від проблем сумних.
Казали, ніби кіт їх сам покликав.
Бо що за день народження без них?
Стрибала молодь, старші дивувались:
часи змінились? Чи коти не ті?..
А дві найстарші миші заховались
і плакали собі на самоті.
Бо їх ніхто не слухав. Так благали,
щоб віри не йняли отим котам.
Та молоді собі з них кепкували,
загнали в закут, щоб сиділи там.
„Ну ті старі! Такі вже несучасні!
Йй малому ясно: що там ті коти?
У нас тепер амбіції є власні,
з котами скоро будемо на „ти”.
Бо ми такі! Нові й розумні миші!
Набачились чимало всяких див.*

*Вже в офісах свої ми маєм ніші,
а дехто й по комп'ютеру ходив!
Для нас тепер всі знято заборони,
на те, щоб говорити — поготів.
Хто знає, може, у новім сезоні
почнемо полювання на котів”.*
*Не знали миші. Звідки їм знати?
Якби знаття, пропав би весь концерт.
А кіт хотів всіх друзів здивувати:
й живих мишей подати на десерт.
Тут висновки такі, звичайні й прості,
і зовсім зрозуміла думка та:
коли ти миша, то не йди у гості
до хитрого і спритного кота.*

Казка про кота, котрий боявся мишей

*Жив собі кіт.
Ходив без чобіт.
Лапкою вмивався
і не витирався.
Як їсти хотів,
тоді нявкотів.
Як ситно поїв,
тоді муркотів.
Жив — не тужив,
з Оленкою дружив.
Як Оленка була мала,
тоді у кота робота була:
Оленку тильнувати, щоб не падала,
господиню забавляти, щоб молока дала.
Отой пухнастий кіт,
хоч і ходив без чобіт,
всюди лишав ледь помітний слід.
Де хвоста покладе,
там шерстинка впаде,
а де лапки обтрясе,
там болота нанесе.
От була в господині турбота:
килимки витрясати з болота.
Та хіба ж це робота?
А ще кіт той не признавався,
що страшенно мишей боявся.
Побачить мишу — то від страху
опиняється аж на даху.
Отак і жив той кіт,*

що ходив без чобіт,
та всюди лишав ледь помітний слід.
Все було б добре, якби...
У роті не вирости гриби.
Ой, що я кажу! То зовсім не те!
То просто в народі така примовка.
Гриб не в роті, а в лісі собі росте.
Якби тільки в лісі не було вовка.
У лісі — вовки,
на городі — капуста головки.
А між ними риють кроти,
а за кротою полюють коти.
Там — кіт,
тут — кіт.
Витягай його на світ!
Там — кроти,
а тут — коти.
А де ти?..
А я тут, сиджу під калиною,
їм тиріг з малиною,
вузлики розв'язую,
казочку розказую.
А хто вузлик зав'яже,
може й кращу розкаже.

Воно б, може, все добре було,
якби в дім лихо не прийшло.
Завелися в коморі миші.
Шкрябуть, хрумкють серед тиші.
А вночі залишають нори
і шастають до комори!
Прогризли мішок з крупною,
поласували мукою,

до цукру, либонь, добираються,
не сплять, не дрімають, стараються.
Господиня насіда
на нещасного kota.
Вона з ранку і до ночі
тим котові набрида.
— Я за що тебе годую?
Я за що тебе пильную?
Видно, рід весь твій котячий
нерозумний та ледачий.
Хоч лягай і вмирай,
а лови мишей — і край.

Якось саме під вечір
на втіху малечі
бігав кіт, пустував,
по городах гасав.
Ось, мовляв, я який:
і прудкий, і меткий.
Господиня вийшла з хати,
стала кликати kota,
та ласкава, та привітна:
я, мовляв, тепер не та.
— Ну, киць-киць! Біжи мерщій,
котуку хороший мій.
І прибіг. Собі на горе.
Господиня — хап kota,
в фартушок — і до комори!
От людська підступність! Та,
доки ключ вона шукала,
доки двері відмикала,
кіт рвонувся — та й утік
на городи через тік.

Після того зо три дні
кіт сидів у бур'яні.
Та про те він не розкаже
ані вам, ані мені.
Та угледів він Оленку,
геть заплакану, сумну —
й помаленьку, потихеньку
виліз він із бур'яну.
Кіт був мокрий та змарнілий,
хвостик весь у реп'яхах.
По якійсь короткій хвилі
вже в Оленки на руках.
Аж душа його боліла.
Весь від холоду тремтів.
Дівчинка йому зраділа,
вже котові лапки гріла,
і голубила й жаліла,
що аж він замуракотів.
Все Оленка розуміла:
— Зараз їсти принесу.
І побігла-полетіла
десь шукати ковбасу.
Тільки що її шукати?
В холодильнику лежить.
Не угледіла б лиш мати,
бо тоді і їй влетить.
Ковбаса уже в кишені,
в кружці — тепле молоко,
тільки кури навіжені:
— Кудкудак! Та — ко-ко-ко!
— Ковбаса — це вам не миші,
що в коморі завелись!
Це, панове, класна штука!

От ви спробуйте колись.
Ах, яка то смакота
для голодного кота!
Ти, Оленко, молодець!
Ну, а миші? Хай їм грець!
— Що ж нам, котику, робити?
Хоче мама тебе бити.
Ще й грозиться викидати
до комори ночувати.
— Жив собі я без мороки,
всюди спокій був і лад.
Помандрую в світ широкий
й не повернуся назад.
Тут заплакало дівчатко
і сказало: — Що ж, іди.
На дорогах тих не гладко,
наберешся там біди.
А закурить, а завіє,
а з морозами зима...
Хто тебе тоді зігріє?
Друга вірного нема.
Люди ще не всі готові
ласий кинути шматок.
Де бездомному котові
теплий знайдеться куток?
Хто те знає, чи зустрінеш
дівчинку, таку, як я.
Нашу дружбу ти не ціниш.
Та й домівка тут твоя.
Якщо чесно, то й на матір
образатися не слід.
Міг би мишку і впіймати —
зрештою, таки ж ти кіт.

Постарався б ти хоч трішки
і впіймав би дві-три мишки.
Мама б знов тебе любила,
не сварила б і не біла.
Ну хоча б заради мене!
Спробуй і не ледачкуй.
Кіт промовив: — ні, Олено,
я боюсь. Сама зміркуй:
вчила ти мене малого,
щоб не кривдив я нікого.
А коли пройшли роки,
вчиш мене ти навпаки.
— Ще й мене покрив ганьбою.
Як прийшло до голови?
От біда мені з тобою!
Хоч сама мишей лови!
Про пташок ми говорили.
Їх любив займати ти.
А мишей з віків ловили
й зараз ловлять всі коти.

Тихо кіт пробравсь до хати —
непомітно прослизнув.
На канані вклався спати,
раз і вдруге позіхнув,
потім солодко заснув.
І не снилось, й не гадалось
про пригоду отаку.
Кіт прокинувся в мішку
і не знав про те, що сталось.
Що жорстока тітка Слава
(а була ж така ласкава!
Як же він її любив!

Все б для неї він зробив!)
за котячу непокору
знов занесла у комору
і на сміх усім котам
залишила його там.
— Бо ледачому котові
бути зле на всім готовім.
Хай мишей ловити вчиться:
це йому ще пригодиться.
Кіт збагнув, що то не жарти,
що потрапив у біду.
— Та хіба ж я того вартий?
Ой, рятуйте! Пропаду!
Опустіла вмить комора.
Від такого крикуна
поховались миші в норах,
залишилася одна.
Позира цікавим оком
на нещасного кота.
Вже хотіла ненароком
причепитись до хвоста.
Та Оленка не дрімала:
все покинувши, помчала
рятувати, як завжди,
друга вірного з біди.
Ключ від зв'язки відчепила
і комору відчинила.
Кіт, мов куля, дременув
і подякуватъ забув.
Через тік, через городи —
й заховався в бур'яни.
Довго плакав та заводив,
аж хиталися тини.

— Ой, я бідний неборака!
Найневдачніший з невдах!
Ходжу я, мов той собака,
хвіст увесь у реп'яхах!
Ой, я знаю, ой, я чую:
якщо нічку хоч одну
ще отут я заночую,
скоро й гавкати почну.
На той галас, як годиться,
від сусідів через тин
скочила сибірка киця.

— Що ж ти, котику, один?
І чому так гірко плачеш?
Що хвилює так тебе?
Я — сибірська, сам те бачиш.
Хутро майже голубе.
Я живу ось тут, за тином.
Можу чим допомогти.
Хочеш — стану за дружину —
то зі мною будеш ти.
Господиня в мене добра.
Тут зі мною всі на „ви”.
Я розумна і хоробра.
А мишей тут — рік лови,
то усіх не переловиш,
хоч я й спритно їх ловлю.
Чом ти й слова не промовиш?
— Ні, мишей я не люблю.
Ані їсти, ні ловити.
Не для мене цяя річ.

— Ну, а що ж тоді робити
вмієш ти? Вже кралась ніч.
Тут і холодно, і сиро,

комарі тяли хвоста.
З"в би він шматочок сиру,
голод мучив вже ката.
Ну, а тут сибірська киця.
Щось сказати їй годиться,
делікатно щоб, як слід.
Адже він — шляхетний кіт.
— Ти, кицюню, дуже гарна.
Тільки все це — справа марна.
Ти прекрасна наречена,
тільки, знаєш, не для мене.
Будь не можу чоловіком
ні за фахом, ні за віком.
До мишей я не мастак.
Що роблю? Живу отак...
Я валяюсь і пустую,
смачно їм і довго сплю,
ще з Оленкою жартую,
бо цю дівчинку люблю.
По деревах лажу прудко,
що ніхто не дожене,
то прикинусь, наче грудка —
не знайде ніхто мене.
Я не вмію більш нічого.
Я пухнастий. Та що з того?
Ще люблю траву і квіти,
як хмарина проліта.
— Ні, такого ще на світі
я не бачила ката.
Будь здоровий, любий коте!
Тільки більше не заводь.
Мушу йти вже до роботи.
Як надумаєш, приходь.

Вранці мама до комори
за котом пішла сама.
Відчинила — тільки нори,
а кота ніде нема.
Серед вранішньої тиші
загукала до дочки:
— Якби з'їли його миші,
то були б хоч кісточки.
Посміхнулася Оленка,
свої очі відвела.
— Не сваріться, люба ненько,
я йому допомогла.
Він так голосно кричав!
Він так жалібно нявчав!
Я комору відчинила
і мерщій його пустила.
Й на городи він помчав.
Де тепер він, я не знаю.
Зараз піду, пошукаю.
Десь сидить у бур'янах
зі сльозами на очах.
Чи кудись у світ подався —
так мене і не діждався.
І заплакала Оленка,
здивувала дуже нас,
бо була вже не маленька —
перейшла у другий клас.
— Ну, чого ти знову плачеш?
За котом своїм ледачим?
Кіт наш — справжній ледацюга,
а до того ж волоцюга.
Страшно там йому самому,
то неси його додому.

Передай, — казала мати,
що не буде більш займати.
Хай живе, як жив раніше.
От щасливі будуть миші.
А як так набридне жити,
може й сам почне ловити.
Ну, іди за ним мерцій,
бо голодний котик твій.
— На горіщі є в нас хатка,
що купив колись наш татко.
Покладемо в ту хатку сало:
не багато і не мало.
Мишка в хатку увійде —
шлях назад вже не знайде.
Дивовижна хатка та
ловить мишок без кота.
— Ну й розумну доньку маю.
Що робила б, і не знаю
я без доньчиних порад.
Ну, тепер в нас буде лад.
Добру маю ученицю
і котячу захисницю.
Ну, іди, неси кота,
бо без нього скукота.
Мов не та без нього хата.
Ні вставати, ні лягати...
бо коли його нема,
я сумую вже й сама.
Все немов чогось бракує,
коли кіт наш бурлакує.
Ти, хоч вір, а хоч — не вір:
отакий маленький звір,
а привикнеш, то без нього

не обходиться нічого.
Йди, холоне молоко.
Де подівся наш Лінько?
— Кіт наш, правда, лінькуватий.
Та не треба так казати.
Він образиться й піде,
що ніхто і не знайде.
— Ну, іди вже, не барися
і з котом вже повернися.
Хай йде пити молоко.
Але він таки Лінько.

Кіт зажив собі спокійно,
романтично, елегійно.
Довго спав і ситно їв,
і нічого не робив.
Пригощався молоком,
забавлявся із клубком,
був ласкавий з усіма —
словом, крашого нема.
Тільки часто йому сниться
та сибірська гарна киця.
Довго думав, що й казати,
як той вузлик розв'язати.
Серце краялось і мліло —
так побачити хотіло
оту кицю знамениту
і нанести їй візиту.
Та все якимось відкладав,
бо сміливості не мав.
Якимось він причепурився,
гарно лапками умився,
а Оленка, що все знала,

ще й кокарду пов'язала.
Він пішов її шукати,
просто так, щоб привітати,
як близький її сусід,
побажати сотню літ.
Той паркан він пам'ятав,
ті ворота добре знав.
Сів навпроти, став чекати,
доки вийде киця з хати.
Та її щось не було.
Може, десь пішла в село,
може, ще кудись пішла,
може, іншого знайшла.
Кіт сидів між бур'янами.
„Може, киця вийшла заміж?
Де тепер її знайти?”
Вже хотів додому йти.
Заспівав одну з рулад,
але вийшло щось не в лад.
Пильнував аж до обіду,
та її нема і сліду.
Раптом... вийшла! Мов цариця,
голуба сибірська киця
і сказала тільки: — Ах,
чом сидиш ти в бур'янах?
Я тебе давно чекала,
і не їла, і не спала,
все дивилася в вікно.
Та збагнула, любий друже,
що, мабуть, тобі байдуже,
що забув мене давно.
Кіт вклонився шанобливо,
мелькнув хвостиком звабливо.

До кокарди він не звик,
а її Оленка, звісно,
причепила, щоб не тісно,
то кокарда, мов навмисно,
як городами він біг,
з'їхала на правий бік.
Та він знав: кокарда та,
як в породного кота.
Говорити був мастак,
то сказав красуні так:
— Я не красень, ясна річ,
та не спав ні вдень, ні в ніч
і не ласував обідом —
пильнував за вашим слідом.
Я зізнатись щиро мушу,
ви мені запали в душу
ще, голубонько, тоді,
коли був я у біді.
Я давно вже намірявся,
але з духом не зібрався
і сміливості нема,
бо не знав, чи ви сама.
— Я сама, мій любий пане.
Господиня вранці-рано
десь до міста почухрала
і дітей своїх забрала.
Так що прошу, любий коте.
Та зачинені ворота.
Якщо можна, через пліт.
Але прошу, любий друже,
тільки будь обачний дуже:
не порви собі живіт.
Довго кіт не морочився:

скочив — і не зачепився.
Лапкою поправив бант.
— Ви, мій любий, елегант, —
комплімент сказала киця —
очевидно, так годиться.
Неабиякий ефект —
добре знати етикет.
— Я б до хати запросила,
але ключ я загубила.
То тепер у смутку й горі.
Ми посидимо в коморі,
коли буде твоя ласка.
Не комора це, а казка.
Там в спокої, серед тиші
в рот самі стрибають миші.
Мусив кіт на те пристати.
Бо не міг же він сказати...
Ой, те знаємо лиш ми,
що не дружить він з миши.
Посідали там гарненько,
розмовляли вдвох любенько.
Потім киця для початку
вплювала мишенятко.
— Пригощайся, любий друже.
Ти голодний. — Та не дуже.
І не хоче неборака —
мусить їсти, бо ніяко.
Відкусив шматок, а потім
все миша вмістилось в роті.
Смакував і сам сміявся:
Як це він мишей боявся?
Ну й смачнючі миші ці!
То не те, що горобці.

А кицюня все ловила
та мишею своїх хвалила,
бо їдять крупу і сало.
Що ж, сидіти непристало
молодцеві отакому,
спритному і молодому.
Приловчився — є! Зловив!
Ніби вік він те й робив.
Добра кищина наука.
Не така вже й хитра штука:
тільки — раз! І тільки — два!
Ну й мисливець! Ну й дива!
Киця знай собі ловила
та все котика хвалила.
— Ну вже ті сусідські киці!
Все плели про вас дурниці.
Називали вас Ліньком,
дорікали молоком.
Особливо киця Мира —
непосида і пронира.
Ну, а ви такий ловець!
Ви, мій друже, молодець!
Попрощались на світанку
на високім світлім ганку,
в дружбі щирій поклялись
і на тому розійшлись.

Гордо йшов наш кіт додому,
щось муркочучи при тому.
Сам повірити не міг,
що свій страх він переміг.
Він нікого не боявся,
ні від кого не ховався.

Ані страху, ні тривоги.
Йшов собі серед дороги.
А назустріч киця Мира –
непосида і пронира.
Все вона, либонь, вже знала, –
за котом вже пильнувала.
– Звідки так, мій любий пане?
Скоро ранок вже настане.
Час би спати у теплі,
а не швеньдять по селі.
– Ти берешся надто сміло.
Та яке ж бо тобі діло,
де я був і що роблю,
що я їм і скільки сплю?
Делікатний я до часу.
Зараз матимеш прикрасу.
Ти й сама не спиш чомусь.
От за тебе я й візьмусь.
– Ти давно нас зневажаєш,
іноземку тільки знаєш.
Нас, порядних кицьок, няв!
На абищо промініяв.
Розбишака, бузовір!
Захотілося в Сибір?
Наїжачилася киця,
як розгнівана левиця,
в неї очі – як вогонь.
– А чи знаєш ти, лукавий,
що Сибір той, Боже правий!
Десь аж в Африці, либонь!
– Що ти мелеш! Що торочиш!
Голови дурні морочиш!
Бо не знаєш ти, повір

де шукати той Сибір.
Коли підеш ти праворуч,
потім звернеш ще ліворуч,
через луку, через бір –
там і буде вже Сибір.
Щоб ти знала, люба Миро,
киця та не із Сибіру.
Іноземка! От дурниця!
Це цілком тутешня киця.
Але вам вона не рівня.
Як принцеса, як царівна,
і манери, і порода.
Та кому від того шкода?
– Шиши! – шипіла киця Мира
і була у гніві щира.
Річ у тім, що котик мій
їй подобався самій.
– Начувайся! Як зберемось,
то й до неї доберемось!
Тільки шерстка полетить!
Але раптом вся змінилась,
зажурилась, засмутилась
і заплакала за мить.
– Подивись, я теж породна:
і пухнаста, й благородна.
Чи не варта ж я уваги?
Заслужовую зневаги?
А за слово зле пробач.
В гніві я його сказала,
бо на тебе жаль я мала.
Й знову кинулась у плач.
– Знають всі, що кицька Мира –
непосида і пронира.

Так тебе всі називають,
так, щоб знала, величають.
Ще я бачу, що ти зла.
Тут такого наверхла!
Ще й мені, аби ти знала,
гарний настрій зіпсувала.
Щоб не тратилось нічого,
йди мерщій до дому свого.
Даром часу не гайнуй
і за мною не пильнуй.
Де були ви всі тоді,
коли був я у біді?
Чи хтось з вас мене розравав,
коли голод душу краяв?
Тільки та сибірська киця,
пречудова молодиця,
пожаліла, зрозуміла,
добрим словом обігріла.
Тож скажи котячим паням,
аби знали всі зарання:
всім пльоткаркам і брехухам
пообкусую я вуха,
пообскубую хвосту.
І найперша будеш ти.
— Няв! — жахнулась киця Мира —
непосида і пронира
і чкурнула між тинами,
почесала бур'янами.

Кіт, долаючи утому,
ледь доплентався додому.
Там Оленка вже не спала —
свого котика чекала.

У вікно тихенько стукнув,
тихо нявкнув, тихо мрукнув,
щоб Оленка відчинила
і скоріш його впустила.
— Де ти вештався, драпцюго,
ледацюго, волоцюго? —
тихо сердилась Олена.
— Ну й влетить тобі від мене!
Тільки встанемо, я скоро
віднесу тебе в комору
і на сміх усім котам
цілий день просидиш там.
— Де я був? На вечорницях.
Там така сибірська киця!
Не повіриш, що робив.
Вперше я мишей ловив.
Перестань мене лякати.
Я тепер не лінкуватий.
До комори сам піду —
там порядок наведу.
Довго дівчинка сміялась,
з свого друга дивувалась,
що тепер він не лінько,
а справжнісінький хвалько.

Дивувалась того дня
вся Оленчина рідня.
Та й таки було від чого:
ще не бачили такого.
Дивувались, сперечались,
ще такого не було.
Про новину ту дізнались
всі сусіди й все село.

Вранці котик лиш умився,
до комори попросився.
Попросився, зважте, сам —
і було це дивно нам.
Не кричав там і не вив —
цілий день мишей ловив,
їх на купку поскладав —
господині звітував.
У роботі він весь був,
молоко своє забув.
І Оленка вбігла з двору,
молоко несе в комору:
працьовитий її кіт
заробив смачний обід.
Вже просили відпочити,
трохи щось перекусити,
але він все: — ні та й ні!
До вподоби це мені.
Не доїм і не досплю,
доки всіх не половлю.
Запобіг у мамі ласки:
і котові без кінця
підкладала то ковбаски,
то смачненького м'яся.
Дивувались всі гуртом:
що це трапилось з котом?
А була тут таємниця:
винна тут сибірська киця.
А Оленка, хоч те знала,
та нікому не сказала.
І причина тут проста:
щоб не скривдити kota.

А під вечір, як годиться,
кіт пішов на вечорниці
до найкращої киціни –
знаменитої красуні.
Щиро так вони здружились.
Незбаром й одружились.
А Оленка, що все знала,
і раділа, й сумувала.
І сказав Оленці кіт:
– Побиватися не слід.
Щоб потішити твій сум,
кошенятко принесу.
Найпухнастіше, найкраще,
найчемніше, роботяще.
Ти люби його, смішне,
як любила ти мене.
Не сумуй, я дуже прошу.
Ви ж усі – моя рідня.
Я до вас, мої хороші,
прибігатиму щодня.
Закінчилась наша казка.
А коли вже ваша ласка,
то, допоки я живу,
про котятчко маленьке,
що живе тепер в Оленки,
казку я складу нову.

ДОРΟΣЛИМ ПРО ДІТЕЙ

1

Діалог

Хлопчик років п'яти бавиться на сільському подвір'ї. Брудний, у коротеньких штаниях, він зосереджено складає щось з прутиків. Хлопчик цілком поглинутий своєю справою і замислено тулить прутик до прутика. По дорозі йде вже немолода жінка. Вона зупиняється біля воріт, якийсь час дивиться на хлопчика, а потім гукає: — Богданчику, ходи сюди, я дам тобі цукерку. Хлопчик підбігає до жінки і посміхається. Він знає її. Це — баба Галя. Вона частенько пригощає його цукерками.

Богданко виходить за ворота і якийсь час мовчки йде поряд з жінкою, а потім питає:

— Бабо Галю, а у вас вдома нема хлопчика?

— Хлопчика? — жінка трохи розгубилася. — Ні, нема.

— І дівчинки нема?

— І дівчинки нема.

— Тоді... тоді, бабо Галю, візьміть мене собі.

Жінка лагідно гладить хлопчика по голівці.

— Як же ж я можу тебе взяти, коли у тебе є і мама, і тато?

— А я їх не хочу.

— Ну як таке можна казати! Вони ж твої мама і тато, вони люблять тебе.

— Ні, бабо Галю, вони мене не люблять.

— Такого не буває. Всі мами і тата люблять своїх дітей.

— Не всі. Мене не люблять. Бабо Галю, а ви нікому не скажете?

— Якщо не можна, то не скажу. А що?

— Бабо Галю, а вони... п'ють горілку.

Очі у хлопчика широко відкриті, нажахані. Жінка скрушно і трохи розгублено дивиться на дитину.

— Таке буває. А ти не зважай.

— Я б не зважав, але вони, коли нап'ються, то сваряться і кажуть погані слова. А потім починають битися. Тоді я плачу і голосно кричу. Тоді вони б'ють мене.

— Що, обоє б'ють?

Тепер нажахані очі у жінки.

— Ні, не обоє. Часом тато, а часом мама.

— А за що вони тебе б'ють?

— Не знаю. Певно, щоб не кричав.

— А потім?

— А потім я тікаю з хати, зариваюся в сіно і там сплю.

— А взимку?

— Взимку ні, взимку можна замерзнути. То ви мене візьмете собі?

— Не можу, Богданку. Законів таких нема. Мене могли б засудити, що я взяла чужу дитину.

— Тоді не треба.

Хлопчик похнюплено опускає голову. В його очах гасне надія.

— А ти... потерти ще трохи. Незабаром ти виростеш і тоді...

— Е, це буде нескоро. Це тільки козенята швидко ростуть, а хлопчики — ні.

Богданко повернувся і побрів до свого дому, повагом, неохоче, як на покару.

Лист до Святого Миколая

2.

Мала Галинка схилилася над чистим аркушем паперу. Вона щойно навчилася писати. А тепер ось пише лист до Святого Миколая. Дівчинка вірить, що Святий Миколай читає всі ті дитячі листи, а потім виконує всі дитячі мрії і побажання. Якщо може їх тільки виконати. Бо Миколай, хоч і Святий, але й він не все може, бо ті діти часом такого нафантазують...

Галинка схиляється над своїм аркушиком. Це для неї неабиякий труд, бо це її перший лист. Дівчинка старанно виводить кожну літеру, щоб не було соромно перед Святим Миколаєм, аби не подумав він, що вона якесь собі ледащо. Дівчинка насуплює бровенята: лист дуже серйозний. Про те, що там пишеться, не має знати ніхто. Тільки Святому Миколаю Галинка може таке довірити.

„Святий Миколаю!

Не принось Ти мені дорогих ляльок чи ще яких іграшок. Не принось ні цукерок, ні одяганок. А виконай Ти, Святий Миколаю, моє єдине бажання: нехай від нас піде мій тато. Нехай він піде від нас назавжди. Тоді ми будемо жити удвох з мамою. Вона в мене дуже хороша. Я її дуже люблю. Я буду її завжди слухатися. А наш тато, Святий Миколаю, н'є. А коли нап'ється, то б'є маму. Мама плаче, і я плачу. Я знаю, Святий Миколаю, що Ти не виконаєш мого бажання, бо, певно, не зможеш, хоч Ти і Святий. Але, якщо тільки можеш, то зроби так, як я Тебе прошу. Буду Тобі дуже вдячна”.

Галинка з 1-Б.

Розмова з Олесею

3.

Олесина мама ходить на роботу, а Олеся — в дитячий садок. Іноді, особливо, коли дівчинка прихворіє, вона залишається зі своєю бабусею, котра дуже її любить. А ще іноді, коли бабусі треба терміново кудись піти, до них приходять їхня сусідка тьотя Оля. Олеся любить залишатися з тьотею Олею, бо вони собі розмовляють про всяку всячину, як двоє зовсім дорослих людей. Ось і зараз. Олеся розкладає свої іграшки і розмовляє з тьотею Олею.

— Тьотю Олю, а у вашої киці Фросі будуть діти?

— Не знаю, може колись і будуть.

— А як ви їх назвете?

— Не знаю, Олесечко. От коли будуть, тоді й будемо думати. А ти б як хотіла їх назвати?

— Кицик і Мицик.

— Гарно. Але це, коли їх буде двоє. А якщо більше?

— Тоді... тоді ще Мурчик і Нявчик.

— Ну, це у тому випадку, коли у нашої Фросі будуть хлопчики. А якщо дівчатка?

— У киців не бувають хлопчики і дівчатка. У киців бувають тільки кошенятка.

Тьотя Оля посміхається. На мить дівчинка замовкає, доки не надумає нового запитання.

— Тьотю Олю, а яка довжина шиї у жирафи?

— Не знаю, Олесечко. Треба буде десь про те прочитати.

— А з якою швидкістю бігає страус?

— Не знаю.

— Тьотю Олю, ну чому ви нічого не знаєте? От моя мама знає все-все. Вона, тьотю Олю, така розумна.

— Так, і справді, у тебе чудова мама. І дуже розумна.

— Вона, тьотю Олю, навіть знає, звідки діти беруться. В кого я тільки не питала, звідки діти беруться — ніхто не знає. А моя мама знає.

— І звідки ж діти беруться, Олесечко?

— Е, я ще не знаю. Мама мені ще про те не розповідала. Он бачите рисочку на одвірку, проведену фломастером?

— Ну, бачу. І що ж то за рисочка?

— От коли я до тієї рисочки доросту, тоді мені мама і розкаже, звідки діти беруться. Я тільки знаю, що мене взяли в лікарні. Я там лежала і плакала. Мама мене пожаліла і взяла. І добре, що взяла. А то я б там, може, ще й досі плакала б.

Я МАЛЮЮ СВІТ

Не хотілося спати

*Тихий вечір облігся спати,
і його колисала ніч.
Жаром-полум'ям дихала піч.
Я майнула із теплої хати.
Зупинилася під вербою.
І до мене лащився вітер:
„Ти найкраща у цілїм світі,
ми постоїмо тут з тобою”.
А вербі тій чомусь не спитьсья.
Пригадалося щось, напевно.
Вона знала всі таємниці,
берегла їх надійно і ревно.
Зорі мріяли і мінились,
і тремтіли у тихій млості.
Хмари сутилися від злості
і до місяця все тулились.
Тільки місяць байдужим оком
все дивився на тії хмари,
вибрав зірку собі до пари,
що зірвалася ненароком.
Я вернулась до теплої хати.
Жаром-полум'ям дихала піч.
На землі панувала ніч,
та чомусь не хотілося спати.*

Запитала в ясена

*Разом із лелеками
у краю далекому
я зустріла ясена,
гарного, мов сон.
Я спитала в ясена,
у стрункого красеня,
чи не він шумів колись
край моїх вікон.*

*Маківкою пишною,
піснею колишньою
ясен заспівав мені,
ясен відповів.
Як не намагалася,
як не дослухалася,
чула я мелодію
й не збагнула слів.*

*Запитала в ясена,
у стрункого красеня,
чи йому не снилася
рідна сторона.
Із чужого вирію
кращу долю вимрію,
та не буду, ясене,
більше я одна.*

Дивуються квіти

*Прокинуться квіти й здивуються,
що хмари із сонцем цілуються,
що вітер розбійником свисне
й калину до себе притисне.
І від несподіванки охнули,
калина в обіймах заплакала.
Всі бачили те, як удвох вони
із ясеню щойно балакали.
Любенько так їм гомонілося,
береза світилася косами.
І квітнути квітам хотілося
до самої-самої осені.
А вітер облишив калину,
притишену і заморочену,
й кудись, не обачний полинув —
у далеч, дощем запорошену.*

У матусі

*У матусі на обрусі
непочата ще хлібина.
І збралась у матусі
за столом уся родина.
Діти, правнуки і внуки
розмовляють вельми жваво.
У матусі добрі руки,
очі дивляться ласкаво.
Добре дітям у матусі,
добре внукам у бабусі.
І стоять всілякі страви
на святочному обрусі.
Знає мама таємницю:
що і як робити треба.
Все у мами, як годиться.
За вікном сніжиться небо.
А мороз шибки мерезить,
щось шепне зима морозу.
Вип'єм чарку, як належить,
не протити б тільки розум.
Внучці — теплий коровайчик,
правнучці — шкарпетки теплі.
І стриба веселий чайчик
у малесенької Теклі.
— Я спекла тобі калачик, —
каже внукові малому.
— Ти чого, Васильку, плачеш?
— Бо не хочу йти додому.
Ми розійдемося від мами,
їй нічого не сказавши.*

*Запанує мир між нами,
від сьогодні і назавше.
Ходить сон понад ярами,
по засніженім селі...
Хай здорові будуть мами,
всі матусі на землі.*

Зима — як зима

*Розпустила зима сніговиці.
Теплу шапку бери й рукавиці.
Ні про що не питай у зими.
Що для неї беззахисні ми?
А зима собі своє ворожить,
та нехай тебе це не тривожить.
Випліта зима холодну казку.
Не надійся на її підказку.
Бо зима — як зима,
їй зупину нема:
захурделить, закрутить, завіє.
Ні стежок, ні доріг,
лиш заметами сніг,
замерзають всі задуми, мрії.*

*Не втомилась і не спочиває,
силу влади в собі почуває.
Тільки ти не забудь, пам'ятай:
ні про що у зими не питай.
У синоптиків свої прогнози,
у зими порадники — морози.
То з вітрами в полі бенкетує,
то з морозом у селі лютує.
Бо зима — як зима,
їй зупину нема.
А весна не спішить, забарилась.
Чи в зеленім вінку
десь кружляє в танку,
чи в дзеркальні льоди задивилась...*

Не ходіть, хлопці...

(З містерій)

*Не ходіть, хлопці,
вночі у поле,
бо там у полі
дівчата голі.
Дівчата босі
у чистих росах.
Збирають роси,
змивають коси.
У місяці купаються,
ще й у вітру питаються:
— Чи гарні ми?
— Чи примарні ми?
Ой, гарні, гарні.
Надії марні.
Розвіюють хмари,
все шукають пари.
А їхня врода —
для хлопців шкода.
Бо то не просто
собі дівчата.
Ой, краще вам їх
не зустрічати.
То не дівчата —
то чарівниці.
Нехай нікому
і не присниться.
Кому присниться,
той все покине —
за нею злине,
за неї згине.*

День минув

*Ще один день минув
знахідкою доброю.
Він рукою втомлено махнув
мені з-за обрію.
І об зірку — дзелень!
Ще один день
мого життя —
без вороття.
Ще мені гукнув: — тепер мене
вже ніхто не наздожене!
І засміявся останнім блиском.
І здавалось: він зовсім близько.
День покликав зорю вечорову
знову.
Я гукнула йому: — постій!
Та він вже зник.
Це був день зовсім простий,
як простелений мамин рушник.
А завтра настане день новий,
і знову мине,
і ніхто його не поверне
і не дожене.
Так спливає життя,
життя минає.
І куди воно йде, того
ніхто не знає.*

Дорога

*Дорога спить. Втомилась від машин.
Ну дайте відпочити хоч годину.
Вона вже знемагає від бензину,
Від гуркоту, від шамкотіння шин.
Дорога протягнулась і дріма,
Допоки ніч і ще машин нема.*

Навчися колискової

*Навчися, доню, колискової,
вона в житті, як глибина.
В ній досить мрійності казкової,
в ній незбагненна таїна.
Під пісню ту тобі так спалося,
немов під хвилию добра.
Коли і як такеє сталося,
що колискова відмира?
Не бійся бути старомодною
і колискову заспівай.
Вона є мудрістю народною,
її дитині передай.
Нехай вигадують теорії
на наукових сторінках.
Вона прийшла до нас з історії
з добром і вічністю в руках.
Закони ті ніким не писані,
диктує їх саме життя.
Зростають діти неколисані
і, модно так, без повиття.
З своєю лагідною мовою,
стара, як батьківський поріг...
Навчися, доню, колискової –
це для дитини оберіг.*

Дніпро влітку

Старий Дніпро сумирно спочивав.
Об його груди хвиля розбивалась,
До хвилі сонце лагідно сміялось,
Із лук доносив вітер запах трав.
Старий Дніпро, величний і широкий.
Подекуди гоїдалися човни,
Не ті, котрі скрекочуть, як сороки,
а з веслами. Здавалось, що вони
зійшли з картини й ожили напрочуд.
А небеса прозорі та ясні,
немов кобзарські думи та пісні
про славу, і нележку, і пророчу.
Дідусь Дніпро любив таку пору.
Яснів, сміявся поміж берегами.
Купати галасливу дітвору
у купелі, що хрещена батьками.
Літають чайки, голоско кричать ...
Це, може, з правіків козацькі душі?
Виблискує Дніпро. А там, на суші
вервечка гуртувалася дівчат.
Немов птахи збиралися у вирій.
Дніпро дивився у задумі щирій
і шкодував, що він такий старий.
Хоч хвилю підганяй, хоч берег рий,
а молодість не вернеться. Гай — гай!
Йому вже стільки років і віків,
що й сам би їх злічити не зумів.
Грай, синя хвиле, дужче вигравай.
Бо є ще сила в сивого Дніпра,
бо є ще порох у порохівницях.

*А все ж йому козацька воля сниться —
його найкраща золота пора.
Якби ститали, він би розказав...
Та шепіт хвиль не кожен розуміє.
Дніпро задумавсь, наче засинав,
лиш хвиля берег риє, берег миє.*

АКВАРЕЛІ ДУШІ

Через роки

*Гукну тебе через роки
і через відстані любові.
Торкнися трепетно руки,
зімлії у пісні чи у слові.
Вже квітом повняться сади,
вже зацвіли давно каштани.
Ти, хоч у сні, прийди сюди –
Ми тут зустрінемося, коханий.
Цвіт незабаром опаде.
Все заболить, а потім стихне.
І вже ніколи і ніде
наш поцілунок не досягне.
Зірви його. Ну, хоч тепер...
Хоч запізно, через роки.
І раптом відгомін завмер,
і тільки кроки... кроки... кроки...*

Кричать стрижі

*Ти не береш мене за руку.
Ми на порозі у розлуку.
Ми ще з тобою не чужі.
Але чому кричать стрижі?
Але чому кричать стрижі?*

*Колись була я найгарніша,
але тепер у тебе інша.
Ти більш нічого не кажи.
Але чому кричать стрижі?
Але чому кричать стрижі?*

*Як довго тягнеться хвилина.
Колись була твоя єдина.
Ми зупинились на межі,
бо так чомусь кричать стрижі.
Кричать так голосно стрижі...*

Остання зустріч

Стояла тиха, безборонна ніч,
у темну хустку з зорями зап'ята.
Десь плакав сич, старий, забутий сич,
і гіркла на устах холодна м'ята.
Я думала, що ти вже не прийдеш.
Чого б ти мав у ніч таку не спати?
Блукали тіні між старезних вез,
і дихав вітер пахощами м'яти.
Стояла, пригорнувшись до верби.
На тебе я вже зовсім не чекала.
Ховалася від розпачу й ганьби
і від образ, що від людей зазнала.
Почула раптом твій непевний крок.
Зайшлося серце, стуманіли очі.
І місяць вплив між своїх зірок –
окраса переляканої ночі.
Дивився місяць: хто ще там не спить?
„О, певно, це закохані, бо двоє...”
Не відав місяць, що розлуки мить
навіки роз'єднає нас з тобою.
Зробила крок назустріч. Може два.
Ти зупинився, подививсь довкола.
– Ти кликала? Безсилі всі слова.
Запахла, окрім м'яти, матіола.
– Я кликала. Бо сам би не прийшов.
Хотіла ще раз глянути у вічі
і повернути всю твою любов,
докинувши до неї весь свій відчай.
Твоя любов вже більше не живе.
Навіщо маю я її тримати?

— А я вже думав: скажеш щось нове.
Світ паморочивсь від гіркої м'яти.
— О, в мене що не день, то новина.
Про те невдовзі заговорять люди.
Я незабаром буду не одна —
дитя твоє невдовзі з нами буде.
— Дитя? Моє?.. Ну, знаєш... Я ж казав:
— У мене інша, поміж нас — безодня.
— Ти знав, що я... — Нічого я не знав.
Від тебе вперше чую. Лиш сьогодні.
— То ти... — Я тут безсилий. Не мороч.
Могла подбати, щоб того не сталося.
І раптом став накрупувати дощ.
Сховався місяць. І зірки сховались.
— А ти... додому йди. Нема чого
тобі самій тут поночі блукати.
Я не могла вже бачити його.
Я очманіла від гіркої м'яти.
— Ну вже та м'ята... — болісно сказав.
І став таким колишнім на хвилину.
Ще крок... і ближче біля мене став.
— А може... ще хоч ніч... одну-єдину!
Й до мене ніжно руки простягнув,
свої обійми він розкрив для мене.
— Не можна. Ти вже інший присягнув.
— Не присягав. Тебе люблю. Шалено!
Я все ще пригорталась до верби,
немов вона могла порятувати
від сорому й ще більшої ганьби,
якої зараз я могла зазнати.
Сильнішав дощ. Пора було вже йти.
Пониклий від благання і знемоги.
— Єдина — ти! Мені потрібна ти!

*Хотіла йти, та не корились ноги...
— Тебе й на хвильку я не забував.
Тебе я кликав, найдорожчу, люблю...
— Але життя ти з іншою з'єднав,
щоб завтра повести її до шлюбу.
— То все пусте. Так треба, зрозумій.
У неї батько знаєш ким працює?
Дай сили, Боже! Він уже не мій!
Він на весіллі завтра затанцює.
Він їй у церкві завтра присягне,
а все життя любитиме мене.*

Чому плаче калина

*Ти стоїш у весільній сукні,
розпашіла і розхвильована.
І дивуються всі присутні,
що ти гарна, як намальована.
А на серці у тебе сумнів,
і душа твоя у тривозі.
Ти стоїш у весільній сукні,
а в очах притаїлись сльози.
Не його ти колись любила,
не його ти колись чекала,
не за тим ти колись тужила,
не до того листи писала.
Вже помітили навіть друзі,
що сумна чомусь наречена.
Серце б'ється у млосній тузі:
«Не для мене це, не для мене».
Ні на кого жалю не маєш.
Ти сьогодні ідеш до шлюбу.
Хоч ти знаєш, напевно, знаєш,
що не любиш його, не любиш.
Ти стоїш у весільній сукні,
ти до всього байдужа наче,
все шукаєш когось між присутніх.
А калина, зажурена, плаче.*

До дівчини

*Може, ти просто чаклунка,
Мавко моя босонога.
З розуму зводиш,
в безум заводиш,
тільки не знаю для чого.*

*Чим ти мене полонила,
так і не можу збагнути.
Дівчино гарна,
дівчино мила,
як твої очі забути?*

*Ти посміхнешся — я в'яну.
Брівки насупиш — німію.
Лебедем стану,
місяцем гляну,
та говорити не вмію.*

*Може колись осмілю,
гляну одверто у вічі.
Ти усміхнешся,
ти пригорнешся —
і я забуду свій відчай.*

*Тільки допоки сміливість
браму мою обминає,
дівчино-квітко,
біла лебідко,
заміж не йди, я благаю.*

У мандри

*Вже вирости мої сини,
вже підрастають мої внуки,
а я ще бачу юні сни.
І хтось бере мене за руки
й веде у світ моїх казок,
у світ дитинства голубого.
Намиста першого разок...
А більш нічого і нікого.
Ось мати, матінка моя
у клопотах своїх щоденних...
Щось каже, та не чую я
тих слів її благословенних...
Чому не чую?.. Пахне хліб,
бо мама вийняла із печі...
Велика втіха для малечі.
Та й для дорослих... Зріє біб
на чистім маминім городі.
Надвір! У літо! У садок!
Бджола зумрить... Спинити годі.
Бо скільки ж тут росте квіток!
Гукаю: — мамо, дайте хліба!
— Не можна. Він гарячий ще.
Ще так далеко до обіду,
що пахне салом і борщем.
І вивільги кричать у шалі:
„Я ще не обідав! Я ще не обідав!”
А сни спішать все далі й далі.
Куди спішать — хто б тебе відав...*

Сон бере мене за плечі
і веде у світ казок.
І весь вечір, і весь вечір
пахне приспаний бузок.
Я зірву собі хоч трішки
для розради, для душі,
помандрую, сонна, пішки
у дитячі спориші.
— Мамо, мамо, де мій м'ячик? —
крізь роки гукаю я.
Десь далеко лялька плаче.
Ні це лялька не моя.
Бо у мене шматиняна,
та найкраща із ляльок...
На Купала, на Івана
хто нарвав таких квіток?
Каже сон: — небавом ранок,
повертатися вже час.
— Почекай, я тільки гляну,
чи вродили груші в нас.
Райські яблука гнуть гілля...
Десь далеко бубон б'є...
Це ж чиє ото весілля?
Та невже ж таки моє?
Гості, гості за столами,
і веселі, і хмільні...
Щось не видно тата й мами.
Ось вони. Чомусь сумні.
— Чи не раді Ви за доню?
— Раді, дочко. Просто ми
не вблагали твою долю
не торкнулися крильми.
Чуєш, як лунає пісня?

*Веселися і не плач.
Ще наплачешся опісля,
серед зради і невдач.
— Повертатися пора нам.
Мушии бути вдома ти.
Прокидався свіжий ранок,
а за ним мав день прийти...*

Світло в чужому вікні

*Ой, світлечко, світелечко
у чужім вікні.
В когось доля не далечко,
моя ж в чужині.
Моя доля десь блукає
по чужих світах,
а до мене прилітає
тільки в мріях-снах.
Заспіваю, загукаю —
може вчуєш ти:
хай полине моя пісня
у чужі світи.
Прилети не на весілля —
на коротку мить,
або дай такого зілля —
хай переболить.*

Мої сльози цвітом зійдуть

*Я сльозу зупинити не можу,
і вона покотилась з-під вій.
У потічок гірський твоєю кинула рожу,
бо не мій ти вже більше, не мій.
Я не раз і не два ще заплачу,
і ганьбу від людей я стреплю,
але зраду твою я тобі не пробачу,
хоч тебе я ще й досі люблю.
Вже й матуся на мене сварила,
що журую ходжу між людьми.
Не на радість — на горе тебе я зустріла,
бо назавжди розлучимось ми.
Що ті сльози мої цвітом зійдуть,
а розлука терном проросте.
Ти не клич, бо до тебе я більше не вийду.
Не картай мене, милий, за те.*

Відлига

*В житті чомусь таке буває:
серед зими теплом дихне.
Десь хлопець дівчину гукає —
а я подумала: мене...
І ти повіриш ненароком,
що вже весна прийшла у світ,
і дихається так глибоко,
як у розмаї ранніх літ.
Отак чомусь бува з людьми,
що часом віхола затихне,
дихнеться повними грудьми —
і знову кров у жилах стигне.
Я щойно рвалася в політ,
я щойно мріяла й любила —
і знов зима заपोришила
твій слід і цей примарний світ.
Відлига посеред зими...*

Забудь мене

*У тихім плеску зоряної ночі,
коли гримить шалений хор цикад,
ти не дивись, коханий, в мої очі:
ніщо не повертається назад.
Між нами подих вічної безодні.
Я можу тільки руку простягти.
Але чому ми знов удвох сьогодні —
про те і не здогадуєшся ти.
То просто ніч така до болю чиста,
то просто моря тиха глибина
і та цикад мелодія вродлива,
хвилююча, весела і сумна.
І вітер нас підслухати не може,
замести в серці твої глибокий слід.
Допоможи нам, мелосердний Боже,
все пережити аж до схилу літ.
Ну що ж, я прикидатися не вмію,
така я є, такою я була.
Забудь мене, як ту солодку мрію,
котра чомусь здійснитись не змогла.
Ще буде біль, пекучий, запізнілий —
колись прийде й до тебе каяття.
Та не смуди себе тим болем, милий:
на жаль, нема в минуле вороття.
Не треба більш нещирого цілунку,
не треба слів байдужих і пустих.
Цикади плачуть, ніч сміється лунко,
а ти вже й мою руку відпустив...*

Пливли слова...

*Пливли слова, як струмені потоку,
як з гір збіга вода після дощу.
Я в очі подивилась ненароком –
і зрозуміла: все тобі прощу.
Я в погляді твоїм себе впізнала –
і вже очей відвести не могла.
Чи я люблю, я поки ще не знала,
але в ту мить щасливою була.
Пливли слова, закохано і щиро,
бездумно так і з тихим торжеством.
Ти був моїм омріяним кумиром,
моїм єдиним грішним божеством.
Пливли слова... Без суті і без змісту,
звучали ні про що, але й про все.
Ту мить єдину, владну і врочисту,
нетлінний час в життя моє несе.
Пливли слова. Пливуть вони і досі.
Звучать для інших, а для мене – ні...
А вир життя кудись мене відносить,
у каламуть реальності й брехні.
Деся там стоїть закохане дівчисько.
То я була, чи може і не я...
І жаль, що моя мрія зовсім близько,
нездійснена, та все-таки моя...*

Покара самоти

*Зігрій мене своїм теплом.
Я так замерзла в тому світі.
Бо самота не хоче гріти
і розмовляти за столом.
І розкажи, як знаєш ти,
чи світ такий вже зовсім грішний,
що посилає нам Всевишній
гірку покару самоти.
Розраду й крихітку тепла,
мій давній найщиріший друже.
Від самоти втомилась дуже.
Як боронитися від зла?*

Обери мене до пари

*Місяць скаржиться на тебе,
що до нього не виходиш,
зорі скаржаться на тебе,
що не дивишся на них.*

*Хлопці скаржаться на тебе,
що ти з розуму їх зводиш,
що нема очей прекрасніш,
невблаганних, чарівних.*

*Я не скаржуся нікому,
ні на що не нарікаю,
тільки млію у коханні,
тільки мучуся в журбі.*

*Я не скаржуся на тебе,
бо тебе я так кохаю,
що готовий все на світі
я пробачити тобі.*

*Обери мене до пари.
Не заламуй руки в горі.*

*І ми підемо з тобою
подивитись на зірки.
Вийде місяць із-за хмари,
засміються ясні зорі,
і відчепляться від тебе
всі тутешні парубки.*

Людський суд

*Чи пізно заміж віддали,
чи не віддавана лишалась,
а все ж вона за щось каралась.
Судили люди, як могли.
Щасливі тішились: — дурна!
А нещасливі: — і вона!
Порочні: — не одні лиш ми!
А непорочні між людьми
жаліють, болісно зітхають,
а потім шепчуть, що вона
колись-то нищечком згрішила,
але ніхто про те не зна.
А вони знають...
а як насправді там було,
ніхто не знав, а всім кортіло,
бо, бач, до всього їхнє діло.
Отак і місто, і село.
А запитався б хто, для чого
судити нам одне одного?
Нехай колись нас судить Бог.
І хай прощає нам провини,
а ми підходьмо до людини,
щоб розділити біль на двох.*

Попри пересуди

*... А пам'ятаєш? Ми ходили босі...
І дорівали яблука в саду.
Якщо мене кохаєш ти і досі,
то я прийду, з запізненням прийду.
І ти забудеш пройдені дороги,
забудеш втрати, і старі, й нові.
І наші босі безтурботні ноги
ще раз пройдуть по росяній траві.
Ти не дивись, ти не дивись на мене.
Лише торкнися ніжної руки.
Таке кохання, вірне і шалене,
не кожен може нести крізь роки.
Давай з тобою попри пересуди
пройдемо в поле, у густі жита,
і там удвох, хай буде те, що буде,
ми нагадаєм молоді літа.
І я собі школяркою здавалась,
як добре, що тут дзеркала нема.
Те, що колись мені не дозволялось,
тепер собі дозволю я сама.
Коли мене хто-небудь запитає:
— Де ти була? Куди ходила ти?
— Я там була, де зради не буває,
ані печалі, ані самоти.*

Чужа любов

Чужу любов не пережити,
чужа розлука не болить.
Судити можна й ворожити,
і навіть вигадати мить.
І навіть радити не важко:
„Забудь його і все забудь”.
Ви не спішіть. Любов — не пташка,
її у клітку не вернуть.
Чужого болю не збагнути,
не позбирати сліз чужих.
Любові бути чи не бути —
залежить лиш від них самих.
Що не кажіть, а тема вічна.
Свої трикутники й кути.
Вона однаково велична:
чи любиш, чи не любиш ти.
Хто не пізнав любов і зраду
і хто зазнав її колись,
ви не спішіть давати раду
Тим двом, що щойно розійшлись.
В любові всякого буває:
і вороття, і каяття.
Її глибин ніхто не знає,
Вона глибока, як життя.

На життєвих шляхах

*Сполохані вітри у вікна бились,
і я боялась тих чужих вітрів.
З тобою ми ніколи не любились,
ми на шляхах життєвих розгубились.
Ти все-таки колись мене зустрів.
Було це так до болю прозаїчно,
немов відлига посеред зими.
Шуміло море, гордо і велично.
І думалось, що ми чекали вічно,
аж поки чайка вдарила крильми.
І тепла хвиля лоскотала груди,
і бились ластів'ятами серця.
Ти знав, що буде і чого не буде,
а я боялась, що осудять люди.
І не було початку, ні кінця.
Коли переїщить дощ і град по вікнах,
я посміхаюсь і тривожусь так,
неначе хвиля чайкою розквітне,
неначе слово, ніжне і привітне,
хлюпне у серце, як весняний птах.
І небо, оперезане дощами,
що ще на землю не перелились.
Якби частіше ми комусь прощали,
то може б менше в нас було печалі,
то може б й нам простилося колись.*

Не кажи

*Не кажи, що любиш, не лукав.
Та й для чого щось тепер казати?
Я не маю вже на тебе прав,
нас ніщо не може пов'язати.
Не кажи, що ти колись любив.
Що було, давно усе минуло,
по дорогах сни ти розгубив,
тільки я нічого не забула.
Тільки спогад... як п'янке вино...
Та над нами влади він не має.
Не п'янієш ти уже давно,
але щось тебе таки тримає.
Не кажи, нічого не кажи.
Що тепер ти можеш вже сказати?
Ми не зовсім стали ще чужі,
та ніщо не може нас з'єднати.
Не кажи, нічого не кажи.
Ворожити годі на майбутнє.
Ми з тобою вже давно чужі.
В кожного свої і свята, й будні.
Краще помовчимо про своє,
нам з тобою є про що мовчати.
Хай між нами буде все, як є.
Кожному з нас жаль чогось втрачати.
Не кажи, що любиш, не кажи.
Помовчати часом розумніше.
Ми з тобою зовсім не чужі.
У мовчанні станемо рідніші.
Не кажи, що ти мене любив...*

Нема заборон

*Сини ростуть, а я старію.
Вже ні про що, либонь, не мрію.
Живу лиш спогадом. Сміюсь,
що вже нічого не боюсь:
ані підступності, ні зради.
Любов втрача свої принади.
Я переконую себе,
що, якби стрінула тебе,
то вже б ніколи і нічого.
Мені не віриш? От їй-Богу!
І забожилась. А дарма.
Для серця заборон нема.
І хто ще зна, що може статись.
Не встигнеш і опам'ятатись,
а вже струмує кров по жилах,
і сперечатися не в силах,
бо у природи свій закон,
нема для нього заборон.
А хто його переступає,
Ніколи щастя той не має.*

Я виходила боса на шлях

*Ніч минала. Мені все не спалося.
Не читалося і не писалося,
Наче вимелось все з голови.
Раптом образ в уяві — Ви!..
І не знаю, було чи наснилося ...
Сім доріг попід ноги стелилося.
Я ж обрала дорогу одну,
Що до Вас привела. Не збагну,
Як це скоїлось, як воно сталося ...
Все до крапельки запам'яталося ...
Трави пахли медами в полях.
Я виходила боса на шлях.
Лиш би стрінутти, лиш би побачити!
Все забути і все Вам пробачити.
І пірнути в глибінь кохання,
Якщо навіть ця мить остання.
Я все йшла, молода і боса.
Ніч п'яніла в пахучих росах.
Зорі висипали на небо
І дивились ... Я йшла до тебе.
Зупинила мене береза:
— Чи ти п'яна? Чи ти твереза?
Я сказала їй: — Не спиняй,
Я люблю його, так і знай.
Вибігали назустріч куці,
і гули, шаленіли хрущі.
У дзвінкому струмочку води
Я вловила: — Не йди, не ходи.
Раптом ... пісня. І я спинилась.
Може, мрія моя здійснилась?
Може ... і зрозуміла: ні ...
Ви співали, та не мені.*

Тепла хвиля вітрів

Тепла хвиля вітрів налетіла –
і яблуні цвіт задзвенів.
Сиза птаха крильми лопотіла
У вирій сполоханих днів.
Щире слово, одно тільки слово,
Розпачливе слово „люблю” ...
Випадково ... ні, не випадково
Ввірвалось у душу мою.
Білим цвітом стривожено били
У груди мої голуби.
Воркували, гукали, любили
Й просили-благали: – Люби!
Я не знала, що маю робити,
Щоб не мліла душа від принади.
Не любити? А може, любити?
І в кого шукати поради?
Я не знала, це щастя чи лихо.
Але раптом вночі у саду
Заспівав соловейко, і тихо
Я шепнула: – Чекай. Я прийду.
Хто весні не коритися зможе,
Протидіяти чарам її?
Вірю я, що вона допоможе.
І зраділи в садку солов’ї.
Заспівали, затьохкали вдвічі –
аж луна обізвалася їм ...
Я заглянув любові у вічі.
А що далі – колись розповів.

Синя хвиля

*Синя хвиля, синя хвиля
Берег мила, в берег біла.
Синю хвилю, синю хвилю
Буйний вітер підганяв.
Чи моя у тім провина,
Що тебе я полюбила?
Чи твоя у тім провина,
Що мене ти покохав?*

*В синю хвилю, в синю хвилю
Кину смуток свій і горе,
Синій хвилі, синій хвилі
Я печаль свою віддам.
Хай несе вона в тумани,
У глибоке синє море,
А надії веселкові
Я залишу тільки нам.*

*Синя хвиля, синя хвиля
Берег мила, в берег біла
І мені шептала тихо:
„Ти не вір йому, не вір”.
Та я слухати не хочу,
Всю любов свою дівочу
Я віддам за дужі руки,
За орлиний щедрий зір.*

*Я зречуся свого дому,
Я піду за небокраї,
По дорогах, по стежинах —
Лячно й думати самій.
І якщо мене Всевишній
За цей гріх не покарає,
Буду я твоя єдина,
Будеш ти єдиний мій.*

Любові все ще не зрікаюся

— Вгамуйся вже. Не треба про любов.
Вже сивина. Сміяйтесь будуть внуки.
Не можу я зрестись тієї муки,
і серце шаленіє знов і знов.
Безсиліє і шаленіє знову,
коли весна стає на мій поріг.
І серце затіва з весною змову,
і соловейко вік мій переміг.
Мій чоловік всміхається поблажливо,
а дехто може пхикає зневажливо:
— Подумать тільки! Вже така стара!
Я розумію, що давно пора,
а от не можу, чесно вам зізнаюся:
люблю і млію, і грішу, і каюся,
хоч не тілесно, в помислах люблю.
Кого? То, може, молодість свою,
але любові все ще не зрікаюся.

Зоря любові

*Коли зима пливе над світом,
стежки засніжить у саду,
до тебе я весняним цвітом
з далеких споминів прийду.
І залуна пташиний щебет
і ніжна пісня жайворів,
а я із споминів до тебе
прийду під шелест яворів.
У кожній пісні, в кожному слові,
щоб серця полум'я не погас,
нехай живе зоря любові,
допоки ми і після нас.*

Цвіте черемха

(Черемхове танго)

*Черемхова печаль...
Найперший біль чи зрада.
У розпачі вона
Пахтить на цілий світ.
Ще мить — і облетить
Черемхова принада,
Ще мить — і опаде
Черемхи білий цвіт.*

*Цвіте черемха.
Цвіте черемха біла-біла.
Замовкли в диві,
Здається, навіть солов'ї.
Цвіте черемха,
Вона весь світ заповонила,
І всі вдихають
Солодкі пахоці її.*

*Ті пахоці її —
Солодкий гріх спокуси,
Дурманить і п'янить,
Всеволодна та ясна.
А хто ще не кохав,
Той покохати мусить.
На те вона і є,
Черемхова весна.*

*Цвіте черемха.
Вона стоїть, як наречена.
Цвіте черемха,
Заполонила цілий світ.
Цвіте черемха,
Цвіте для тебе і для мене,
Одна-єдина
З давно минулих наших літ.*

Я так хотіла мати доню

Сходить місяць над водою,
у криницю загляда.
Що ж ти плачеш, моя доню?
Ти така ще молода.
Ніч заснула на покосі.
Розкажи свої жалі.
Ти така ще гарна й досі,
найгарніша на землі.
Ще твій усміх — хлопцям згуба.
Може, дам пораду я.
Ну... не плач же, доню любя,
хоч ти доня й не моя.
Бо не я тебе купала,
підглядала твої сни.
Я хотіла доню мати,
а вродились три сини.
Три сини — як соколята...
Богу дякую за них.
Я хотіла доню мати,
а судились три сини...
Три сини — то чисте диво.
Ну, а ти... побудь моя.
Може це й несправедливо,
але й досі хочу я
мати доню. Хоч часину!
Хоч чужу, як не свою...
Я твій сон, моя дитино,
в колискову перев'ю.
Заплету барвінком, м'ятою,
заклечаю черебрецем...
Сходить місяць понад хатою,
загляда тобі в лице.

ЩО МИ СКАЖЕМО ДІТЯМ

Розлучення

— І навіщо ми все це затіяли?
Що розлучення нам принесе?
Разом вчилися, вірили, мріяли,
А тепер обірвано все.
Кожен з нас мусить жити заново
І новий будувати дім.
У житті нам обом не таланило.
Що ж, надумали — то ходім.
Обірвемо останні ниті,
Що ще досі в'язали нас...
Тільки що ми скажемо дітям?
Ти подумай, доки є час.
— А хіба їм щось треба казати?
Так... роз'їдемося — і шабаш...
— Ну а як же! Вони мусять знати,
Запитають, де тато наш.
— Ну... придумай сама, що хоче.
Тільки дуже мене не картай.
Навернулися сльози на очі.
— До побачення! Ні... прощай...
Обірвалося щось назавше,
Мов на рані живі ще шви.
І, ні слова вже не сказавши,
Розлучатись вони пішли.

В квартирі затишно й розкішно,
В бокалі піниться вино...

Замкнула двері і поспішно
Забридле дивишся кіно.
Ви розлучилися сьогодні –
І він додому не прийшов.
Між вами прірва чи безодня,
Там, де колись була любов...
А ти не втратила надії:
Чогось чекаєш, та дарма.
Самотнє серце не зігріє
Любов, котрої вже нема.
Вино чомусь самій не п'ється,
Лиш тільки тугу наганя.
Здається... Ні, то лиш здається:
Хтось тихо двері відчиня.
Ти до кінця ще не збагнула,
Ще не повірила в біду.
В тобі живе твоє минуле,
А за вікном вітри гудуть.
Ти знову плачеш, знову плачеш,
А сльози, любко, не вода...
Ну як він того не побачив,
Що ти така ще молода?
Ти молода така і гарна,
Тобі ще дивляться услід.
Його чекати — справа марна,
У нього серце, наче лід.
Ще буде сніг, ще будуть грози
І каяття без вороття.
І кожний спогад — то лиш сльози.
Та не спиняється життя.

З СУМНИХ МЕЛОДІЙ

А музика звучить і досі

(Світлій пам'яті Еміла Кобулея)

*Сумує з нами Ваш старий рояль.
Не відзвучала ще остання нота.
Його журбу не розумів ніхто так,
як Ви. Тому така його печаль...
Ми перед Вами тяжко завинили,
що ми живі, а Ви... А Вас нема.
Нікому зла в житті не причинили.
Чому ж дочасно Вам така зима?
Осінні квіти — це остання шана.
Бо люди що? Вони такі слабкі...
У Вас лишилась Елішка кохана
і Ваші діти — пагінци гінкі.
Рояль сумує. Тільки що він може?
Не в його силі зупинити смерть.
О Боже правий, милосердний Боже,
прийми ту душу, виповнену щирть
людським добром... А музика велична
з-під Ваших рук у Всесвіті звучить...
Жаль, але пам'ять не буває вічна.
Вона, як і життя, — коротка мить.*

Ігору Білозіру

*Завершив він земну свою дорогу,
лиш ватра, ним запалена, — до зір.
Його піснями помолімось Богу,
бо в них живий наш Ігор Білозір.
Його пісні не схибили, не зрадили
зігріли душу, серце пропекли.
Але вони комусь-таки завадили,
тому що українськими були.
Він був собі звичайною людиною:
любив і жив, горів і ще не згас.
Його пісні пливуть над Україною
і знову повертаються до нас.
Перевертні блазнюють, як до скону,
світ аплодує, п'яно верещить
і забуває глянуть на ікону,
і забуває айстри посадить.
Летять світи, немов у дикім танці.
Комп'ютери і кліпи — лиш встигай.
Приходь до нас увечері чи вранці
і доспівай нам пісню, доспівай.*

Дід

Біля хати сидів старезний дід.
Похилилась від часу стара його хата.
І роз'їхались діти в широкий світ,
і розбіглись давно його любі внучата.
— Скільки літ Вам, дідусю? — спитала я,
Хоч не знала, чи маю про те питати.
— Роки — то справа Божя, а не моя.
І навіть, як гроші, літа рахувати?
Хто б же, дочко, тії літа рахував?
Це робота, скажу, і невдячна, і марна.
Вже два роки, як жінку свою поховав.
Добра жінка була, й господиня гарна.
Довго з нею жили ми собі удвох.
В мирі й злагоді йшли по життєвій дорозі.
Та навіть від мене забрав її Бог.
І в старого з-під вій скотилися сльози.
Сивий-сивий був, як гірка самота.
І печаль, і радість ні з ким ділити.
І лежали на плечах його літа.
Але смерть не приходить — то треба жити.
— То тепер, дідусю, Ви зовсім самі?
— Чом же сам? Образи, фотографій багато.
Люди думають, що вони німі.
А вони вміють слухати і розмовляти.
Щойно вчора сварив я своїх синів:
— Ви чого, заволоки, забули тата?
Як пішли ви здому, з тих самих днів
стала пустою наша старенька хата.
І мені відповів мій син Іван:
— Ви ж хіба забули, мій любий тату,

що упав я на фронті від тяжких ран,
„похоронку” принесли Вам з мамою в хату.
— Та чому б мав забути? — промовив я.
— Хоч старий, та нічого не забуваю.
А на тебе була вся надія моя,
а тепер я й могили твоєї не знаю.
— Безіменний, лежу я в чужій землі.
Не здолати мені той шлях додому.
Пролітають лебеді і журавлі,
а я тут лежу, невідомий нікому.
Ні могили у мене нема, ні хреста.
Не картайте мене хоч Ви, мій тату.
Бо в історії відповідь дуже проста:
„Вічна пам'ять і слава належить солдату”.
А яка там пам'ять! Та й слави нема...
Лиш на День Перемоги когось згадають...
Вже й держава розпалася та сама.
А ще іноді нас за щось та лають...
— Ну, а ти, Миколо, чого мовчиш?
— Що казати, тату, і сам не знаю...
Ти в цей край і поїздом не домчиш...
Я лежу в мерзлоті у тому краю.
То сумний і похмурий чужинський край.
Соловейки сюди не прилітають.
Пам'ятаю садок наш, то справжній рай.
Вас із матір'ю, тату, я пам'ятаю.
Вже два роки минуло, як мами нема.
І тепер я самотній. — Я знаю, тату.
— Незабаром настане холодна зима,
сніг окутає землю і нашу хату.
А мені вже тяжко принести води.
Я від старості немічний став, мій сину.
— А сестра ж де, Олена? — Її сліди

*вже давно покинули Україну.
Заробляє долляри. — А що це таке?
— Гроші це, отакі папірці зелені.
— Там життя, напевно, також тяжке.
А навіщо ті папірці Олені?
— Я не знаю. Напевно, навіщось потрібні.
Для онуків, може, на пропиття...
А у мене, сину, вже скроні срібні.
Добігає стежка мого життя.
Дід замовк, задрімав. І я мовчала.
Піднялась і хотіла вже тихо піти.
— Дуже добре, доню, що ти згадала
і мене відібрала у самоти.
Видно, Бог давно вже забув за мене.
Бо якби пам'ятав, то вже б не тримав...
Тільки журюся, як там моя Олена,
бо від неї давно я вже звістки не мав.
І не знав того дід, і я ще не знала...
То були найсумніші для нього дні...
Поверталась Олена його з вокзалу
у холодній, цинковій, німій труні.*

Якщо мене ти пам'ятаєш

*Ми порівнялися роками,
бо вже тебе давно нема,
і хвиля терпкими руками
холодний морок обніма.
Тобі вже птаство не щебече,
для тебе квіти не цвітуть.
Звабливий ранок, тихий вечір
там зустрічаєш, а не тут.
Каштани не запалють свічі
і водограй не задзвенить.
І самоти холодний відчай
тебе не верне ні на мить.
Чомусь печаль у серце коле...
Не треба слів. Не треба слів...
І вже ніколи, більш ніколи
ти не повернешся у Львів...
І як живуть, не запитаєш
твої улюблені сини...
Якщо про мене пам'ятаєш,
весняним леготом зітхни.*

А про любов ти так і не сказав...

*А ти чомусь не вмів писати вірші,
і гарно говорити теж не вмів.
Та знала я — про те казали інші,
що ти мене так віддано любив.
Ти був чомусь такий сором'язливий
і не сказав ні слова про любов.
А світ довкола був такий звабливий —
і ти у той широкий світ пішов.
Пішов, щоб не вернутися ніколи.
І був це, певно, застережний знак.
І біль гіркий чомусь і досі коле:
щось у житті зробила я не так.
Не зупинила, слова не сказала.
Така тоді була ще молода...
Якби я знала! Ах, якби ж я знала,
що в тому світі жде тебе біда.
Ледь посміхнувся на шкільнім порозі,
потиснув руку — все в той потиск вклав.
Нас ще не били ні громи, ні грози.
А про любов ти так і не сказав...*

МАМИН СПІВ

*Почую мамин спів
крізь роки і крізь бурі,
крізь вічності сльозу
і морок небуття.*

*Почую мамин спів –
і зникнуть дні понурі,
залишиться любов
і вічне каяття.*

*Як добре, мамо, що у нашій хаті
жили пісні у найтрудніші дні.*

*Як гарно, мамо, вміли Ви співати
і спадок цей передали мені.*

*А пісня то заплаче, то сміється,
то журиться, що не вернуть літа.*

*А може, мамо, це мені здається,
що я не та, що зовсім я не та...*

*Піду босоніж у холодні роси
і висію чи сльози, чи пісні.*

*Не віриться мені, матусю, й досі
що голова моя у сивині.*

*Літа, на жаль, не можна повернути,
по осені настане вже зима...*

*А я не можу досі ще збагнути,
що Вас, матусю, вже давно нема...*

*Почую мамин спів
крізь весни і крізь зими –
і все, що наболить,
я мамі розкажу.*

*Дорогами життя
вона зі мною йтима,
аж доки не зайду
я з нею за межу.*

ВЕСНОЮ ПАХНЕ СНІГ

Всі чекають весну

*Вже ведмедеві набридло
бачити зимові сни,
і від стужі вже охрипли
і тополі, й ясени.
Борсуку чогось не спиться,
аж чманіє голова.
Пробігала тут лисиця,
може, раз, а може й два.
В неї хутро тепле, пишне,
та мороз його пройма.
— Ну, коли вже, ну, коли вже
закінчиться та зима?
Білченя собі сміється:
— Мені тепло у дуплі.
Сніг клубочеться і в'ється
по деревах, по землі.
Всі чекають, ой, чекають:
ну коли вже та весна?
Зайчєнята вибігають
на галявину щодня.
Може, проліски розквітли?
Може, може...Ні, нема.
Тільки холод, тільки вітер,
тільки віхола й зима.
Раптом сонечко пригріло —
і мороз відразу втік.
І струмочком із горбочка
вже спливав холодний сніг.*

До галявинки зайчата
пострибали навпрошки.
Їм звеліла вранці мати
поміняти кожушки.
Цілий день у лісі таниці,
скрізь лунає „тьох” та „цвів”.
На галявинці уранці
перший пролісок розцвів.

У гості до весни

Прийшов мороз у гості до весни.
Зима йому набридла до нудоти.
Вся біла-біла. Як жахітні сни.
Ні дня не був у неї без роботи.
От у весни — то зовсім інша річ!
Тут проліски, нарциси і тюльпани,
тут теплий день і прохолодна ніч.
Не бачив він чарівнішої панни.
Ніхто на нього явно не чекав.
— Мороз! Мороз! — всі так перелякались.
І квіти накривали, хто чим мав,
і люди у хати свої сховались.
А він хотів полежати в траві,
попестити тюльпани і нарциси,
вони ж такі... Справдешні і живі.
Здається, посміхнуться — лиш торкнися.
Таку наругу як терпіти мав?
Сховали все! Неначе від злодюги!
Скрутився під кущем і задрімав.
І снилися йому зелені хуги.
Над ним бузок розкрилював свій цвіт.
А вранці цвіт той змерз і мав опасті.
Отой живий, отой зелений світ
ховавсь від нього, наче від напасти.
До нього підійшла весна сама,
йому сказала лагідно і грізно:
— Чого прийшов? Минула вже зима.
Для холодів твоїх, либонь, запізно.
Ти глянь: усе буяє і цвіте.
Невже ти хочеш все оте згубити?

— Мене ніхто не любить! — а за те,
ти думаєш, хтось буде більш любити?
Ти зрозумій: у кожного свій час.
Тут я тепер володарка й цариця!
Твій час прийде — тоді й приходь до нас,
коли зима і біла сніговиця.
Ти до людей приходь серед зими,
тоді, напевно, будуть всі радіти.
Хтось на дорогу виїде саньми,
з санчатами повибігають діти.
А зараз... Бачиш, ти не до ладу.
Пробач, я маю стільки ще роботи.
Ходім, тебе до лісу проведу
і йди собі. У нас свої турботи.
— Яка ти гарна! Як хотів би я
тобі чим-небудь якось прислужитись.
Якби на тебе воленька твоя,
то ми могли б з тобою подружитись.
— О, ні! Хоч добрі наміри твої,
про дружбу тут не може бути й мови.
При тобі всі померзнуть солов'ї,
й ніколи не розпустяться діброви.
А прислужитись хочеш — то якраз
така сьогодні випала нагода:
йди собі в щасливий добрий час —
й тобі за те подякує природа.
І почвалав похнюплений мороз
шукати зиму, білу та холодну.
Вже яблуні цвіли. З пахучих рос
весна вершила справу благородну.

Таки весна

*Таки весна. І радісно на серці.
Вітри зійшлися у шаленім герці.
Як сік березовий, нуртує в жилах кров.
В такому безумі і родиться любов.
І не питає, скільки літ мені.
Вона не знає, що найкращі дні
я випила, як дороге вино,
не вчора, не сьогодні, а давно...
І весну прошу, подумки, таємно:
„Ти подаруй любов, хоч не взаємну,
хоч день, хоч мить...
А потім — як вже буде...
Переболить, та серце не забуде.
Перепече... „А хто це там з докором?
Я поетеса, і мені не сором.
З любові вірш народиться чи пісня,
палка і щира, хоч до болю пізня.*

ОСІННІ МЕЛОДІЇ

Ще про осінь

Вальсує дощ і жовтий лист,
вальсує неба тиха просинь.
Це демонструє нам свій хист
чаклунка осінь. Знову осінь...
В тій осені є щось магічне,
таке нове й таке правічне,
і легкий сум, і тиха сповідь,
рудих вітрів гривастий повід,
і сиві хмари, мов зітхання,
й умиротворене кохання.

Ти, осене, таки сумна,
з дощем, з гривастими вітрами.
І річ не в тім, що я одна,
і річ не в тім, що ти між нами.
Ти посміхнись яскравим днем,
не пошкодує золотлисту,
і може, заново почнем
твою мелодію врочисту.
Ти незабаром відійдеш
у білу і холодну зиму,
а я собі спокійно йтиму
до тихих обрій чи меж...
Мені на згадку залиши
один з вітрів своїх гривастих.
На листі сповідь напиши
і подаруй мені на щастя.

В гості осінь запрошу

*Я сьогодні самотня-сама,
більш нікого зі мною нема.
В гості осінь запрошу,
і сумну, і хорошу.
Що вона мовчазна — то дарма.
Дощ чекає її за вікном.
Ми удвох сидимо за столом.
Жовте листя гортаєм
і на ньому читаєм
те, що роки писали пером.
Тихий спогад струною бринить.
Запече щось, а щось заболить.
Заспіваєм, заплачем,
ворогам зло пробачим.
Може й нам колись Бог щось простить.
Мій сьогодні мовчить телефон.
Добрий настрій — то мій камертон.
Осінь сумно мовчала.
Я її проводжала
на холодний і мокрий балкон.*

Купи мені осінні квіти

*Ти купи мені осінні квіти,
Дай мені востаннє зацвісти.
Вже пожовкле листя ронять віти.
Ти мене до осені пусти.
З нею подружилися ми здавна,
Хоч вона сумна чомусь, як я.
Та вона така до болю славна,
І моя, до розпачу моя.
Те, що народилося весною,
Мабуть, дозріває восени.
В квітні ми зустрілися з тобою –
В листопаді поєднались ми.
Про любов не треба говорити,
Про любов ти краще заспівай.
І мені сумні осінні квіти
Купувати ти не забувай.
В тебе я закохана ще й досі,
Хоч у мене в косах сивина.
Ходить під вікном самотня осінь,
Лагідна, заплакана й сумна.*

Зміст

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ	3
ПОСІЮ СЛОВО	6
А все це тії кобзарі	6
Помаранчева хвиля	7
Висію пісню	10
Чебрецевий смуток	11
Долі	12
Найкращий вірш мій ще напишеться	13
ТЕ, ЩО БОЛИТЬ	14
Куди ж ти летиш, світе?	14
Засинає земля	16
Покручам	18
Стукачі	19
Вони на межі	20
Маленьке добро	22
Хто придумав меч?	24
Путівка до Чорнобиля	26
ПОСВЯТА	28
Розмова з лірником	28
Українському гідромету вдячна шанувальниця поетеса Тетяна Фролова	31
Шістнадцята весна	34
ЛИСТИ	36
Лист синові	36
Лист у минуле	40
ДИВЛЮСЬ НА СВІТ ДИТЯЧИМИ ОЧИМА	42
Пустували хмари	42
Про Оксанку	43
Курча	46
Лялька захворіла	47
Художники	48

Ялинка	50
Добрі діти в Україні	52
Принцеса	53
Казка про загублені сні	55
Суперечка на Федориному городі	59
Життя	64
Обід косарям	65
ПРО КОТІВ І ТРОХИ ПРО МИШЕЙ	67
Десерт	67
Казка про ката, котрий боявся мишей	69
ДОРΟΣЛИМ ПРО ДІТЕЙ	91
Діалог	91
Лист до Святого Миколая	93
Розмова з Олесею	94
Я МАЛЮЮ СВІТ	96
Не хотілося спати	96
Запитала в ясена	97
Дивуються квіти	98
У матері	99
Зима — як зима	101
Не ходіть, хлопці	102
День минув	103
Дорога	104
Навчися коліскової	105
Дніпро влітку	106
АКВАРЕЛІ ДУШІ	108
Через роки	108
Кричать стрижи	109
Остання зустріч	110
Чому плаче калина	113
До дівчини	114
У мандри	115
Світло в чужому вікні	118
Мої сльози цвітом зійдуть	119
Відлига	120

Забудь мене	121
Пливли слова.....	122
Покара самоти	123
Обери мене до пари	124
Людський суд	125
Попри пересуди	126
Чужа любов	127
На життєвих шляхах	128
Не кажи	129
Нема заборон	130
Я виходила боса на шлях	131
Тепла хвиля вітрів	132
Синя хвиля	133
Любові все ще не зрікаюся	134
Зоря любові	135
Цвіте черемха.....	136
Я так хотіла мати доню	138
ЩО МИ СКАЖЕМО ДІТЯМ	139
Розлучення	139
З СУМНИХ МЕЛОДІЙ	141
А музика звучить і досі (<i>світлій пам'яті Емілу Кобулею</i>) ...	141
Ігору Білозіру	142
Дід	143
Якщо мене ти пам'ятаєш	146
А про любов ти так і не сказав... ..	147
Мамин спів	148
ВЕСНОЮ ПАХНЕ СНІГ	149
Всі чекають весну	149
У гості до весни	151
Таки весна	153
ОСІННІ МЕЛОДІЇ	154
Ще про осінь	154
В гості осінь запрошу	155
Купи мені осінні квіти	156

Літературно-художнє видання

Тетяна ФРОЛОВА

Сік дикої груші

Поезії

Львів Видавництво “Край” — 2005

Редактор *Ірина Цельняк*

Обкладинка *Івана Василенького*

Здано до складання 25.07.2005. Підписано до друку 25.08.2005.

Формат 60х90/16. Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 4,16. Обл.-вид. арк. 5,12. Ум. фарбовідб. 4,22

Вид. № 18. Наклад . Зам. №

Видавництво (КВП) “Край”.

79008, Львів, Підвальна, 3.

Свідоцтво держреєстру ДК №1414.

Комп’ютерний набір та верстка КЦ “Фенікс”.

79012, Львів, Сахарова, 7.

Надруковано з готових діапозитивів

ТзОВ “Тріада”.